

nový život

11

Z OBSAHU

PAVEL VI. V SÍDLE SPOJENÝCH NÁRODŮ • KARDINÁL BERAN MLUVÍ NA KONCILU • SILVESTR M. BRAITO: SNAHY ČECHŮ O DEFINOVÁNÍ CÍRKVE • ČTVRTÉ SNĚMOVNÍ OBDOBÍ • Z.: K PŮLNOČNÍMU SLUNCI • PETŘÍK: SPOLUTVŮRCE CHICAGA • PETRŮ: CTNOST SILNÝCH • LETNÍ TÁBORY KŘESŤANSKÉ AKADEMIE • RADIMSKÝ: NOVÝ YORK 4. ŘÍJNA 1965 • DROBNOSTI Z KONCILU • NAŠE POVÍDKA: BENEŠ-TŘEBÍZSKÝ, O DUŠICKÁCH

ROČNÍK XVII. LISTOPAD 1965

Nový život

MĚSÍČNÍK CYRILOMETODEJSKE LIGY PRO KULTURU A ŽIVOT Z VÍRY • VYDÁVÁ KŘESŤANSKÁ AKADEMIE V ŘÍMĚ • ADRESA REDAKCE A ADMINISTRACE: NOVÝ ŽIVOT, VIA DELLA CONCILIAZIONE, 1. ROMA-ITALIA. Řídí redakční kruh. Vychází 20. s označením následujícího měsíce. • Předplatná na rok 1965: V Itálii 1800 lir (podpůrné 2500 lir). Pro ostatní země 3 dol. (podpůrné 5 dol.) nebo stejná hodnota v jiné měně. Zaslání letceky účtujeme zvlášť a třeba je platit předem. Předplácí se v Itálii: pošt. slož.: C. e. post. 1-33428 Accademia Cristiana Cecoslovacca - Via della Conciliazione, 1. Roma (617) s pozn. NŽ 1965. • Z jiných evropských zemí (Belgie, Dánska, Francie, Holandska, Lucemburska, Německo, Norska, Portugalska, Rakouska, Švédsko, Švýcarska) a z Maroka můžete poukázat přímo na pošt. úřad 1800 lir na: Nový život - Accademia Cristiana Cecoslovacca, Roma, Via della Conciliazione 1. - Italia. • Z ostatních zemí mezinár. pošt. poukázkou, šekem, peněžním dopisem římské administraci (na jméno Mons. Francesco Planter), nebo našim zástupcům v jednotlivých zemích: Anglie: CML (P. Jan Lang S. J.), 114, Mount Street, LONDON, W. 1. — Francie: zasláním 15,— NF poštovní složenkou na adresu: Jaroslav Jáchym, 4, rue General Chappuis, Belfort; e/c 1724-81 Dijon. — Německo: zasláním 12 DM poštovní složenkou na: Karl Foit, Konto München (8000), Nr. 151283. — Austrálie: CML (Dr. Stanislav Hoffrek), 519, Dryburgh Str., North Melbourne, Vic. — Kanada: Zemská CML (Václav Vostřez), Box 541 Main P. O., Hamilton, Ont., nebo Czech Jesuit Fathers (Rev. B. Janíček, S. J.), 4605 West Broadway, Montréal 28, P. Qué. — USA: Rev. Jaroslav Tománek, Veseleyville, P. O. Grafton, No. Dakota.

Vita Nuova. - Mensile. • Con approvazione ecclesiastica. • Autorizzazione Tribunale Roma N. 3779 del 16-3-54. • Direttore responsabile: P. Vincenzo INSOLERA S. J.

PAVEL VI. V SÍDLĚ SPOJENÝCH NÁRODŮ

Když papež Pavel jel 4. ledna 1964 do Svaté země, jel na pouť na místa posvěcená životem a smrtí zakladatele křesťanství; také cesta do Bombaje 2. prosince měla cíl náboženský: zúčastnit se holdu katolického světa Kristu v eucharistii, představit církev snad největšímu z mimokřesťanských náboženství. 4. října na Valném zasedání Organizace spojených národů v osobě svého nejvyššího představitele katolická církev zasedla znovu v parlamentu národů; naposled tam seděla na Vídeňském kongresu po napoleonských válkách r. 1814-1815. Svatá stolice nebyla připuštěna na mírové konference v Haagu v letech 1899 a 1907 ani na Berlínský kongres r. 1878. Článek 15 tzv. Londýnské smlouvy vylučoval Svatou stolicí — na návrh Itálie — z mírové konference po první světové válce. Papež Benedikt XV. encyklikou začínající slovy »Mír, ten Boží dar« zdravil 23. května 1920 vznik Společnosti národů, nabídl i svou spolupráci, ale tato spolupráce nebyla přijata. Až teprve Lateránské smlouvy s Itálií, pontifikát Pia XII. a Jana XXIII. a vývoj posledních let způsobily změnu postoje mezi Svatou stolicí a světovými politickými představiteli; Svatá stolice navázala diplomatické styky s novými a novými státy, byla vyzvána, aby jmenovala své zástupce při řadě mezinárodních organizací — i když jejich status je jiný než u jiných států. A vrcholem této nové prestiže

Svaté stolice bylo pozvání generálního tajemníka Spojených národů U Thanta, aby Pavel VI. promluvil na jejich Valném shromáždění u příležitosti 20. výročí jejich založení. Sto let po zániku Církvevního státu a světské moci papežů duchovní a morální vliv katolické Církve je větší než byl předtím. Papež nemá divize, po nichž se v Jaltě ptal Stalin Churchill, aby jimi zakročil proti válčícím státům nebo aby je dal k dispozici OSN, ale má morální autoritu, před níž se 4. října sklonil a kterou uznal, můžeme říci bez nadsázky, celý svět.

Pavel VI. odletěl letadlem z římského letiště Fiumicino v 5,45. Provázelo ho na jeho cestě osm kardinálů, kteří jako by představovali celý svět: státní tajemník Cicognani, prefekt kongregace šíření víry kard. Agadžanian, který zastupoval církev východních obřadů, děkan kardinálského sboru Tisserant, zastupující Evropu, kard. Tatsuo Doi z Tokia za Asii, kard. Gilroy ze Sydney za Austrálii, kard. Rugambwa za Afriku, kard. Caggiano z Buenos Aires za Jižní Ameriku a kard. Spellman z Nového Yorku za Sev. Ameriku. Ještě z letiště poslal pozdrav všem národům: odebírá se na cestu míru a dobré vůle. Všechny řeči, které během nastávajících 31 hodin pronese — bude jich jedenáct —, mají za cíl posílit úsilí lidí dobré vůle chránit a upevnit mír. Po utrpení posledních světových válek lidstvo čeká mír, trvanlivý, opravdový a spravedlivý. Pozdravný telegram poslal všem pěti světadílům a hlavám států, jejichž výsočným prostorem letadlo letělo: Itálie, Francie, Švýcarska, Velké Británie, Irsko, Kanady, USA. Dráhu 6975 km leta-

NOVÝ YORK. — Sál Spojených národů při projevu sv. Otce

dlo uletělo za necelých devět hodin. V 9,33 novojorského času papeže Pavla vítal gen. tajemník OSN U Thant, státní sekretář Dean Rusk, guvernér státu Nový York, starosta města a další osobnosti amerického církevního a politického života, mj. senátor Robert Kennedy. V krátkém proslovu děkoval za pozvání, kterého se mu dostalo, aby promluvil na Valném shromáždění SN; přál jim rozkvět, aby mohly přispět k dobru celého světa. Přichází z Říma, který první uskutečnil jednotu národů v jedné říši, z Říma, kde je středisko náboženské společnosti založené ne na časné moci; pozemské obci nese pozdrav a přání z duchovního města pokoj. Je první papež, který vstoupil na půdu Nového světa. Žehná americkému světdáři, opakuje tak gesto, které vykonal objevitel Ameriky Kolumbus, když zasadil kříž na souši, kterou objevil. « Kéž Bůh uchová Americe dary, které jí dal Kristus: pokoj, svobodu, svornost. Bůh žehnej této vaší zemi! »

Autem, zvlášť upraveným k této cestě, svatý Otec jel ke katedrále sv. Patrika; cesta byla zvolena tak, aby papeže mohlo zhlédnout co nejvíce obyvatel-

stva: černí z Harlemu, Portorikánci, Irové atd. S tříčtvrtihodinovým zpožděním vstoupil do katedrály, aby k shromážděným promluvil a udělil požehnání. Jen kratičce trval oddech v arcibiskupské rezidenci. V jednu hodinu novojorského času už byl v hotelu Waldorf Astoria k soukromému rozhovoru s prezidentem Lyndon Johnsonem. Předmětem rozhovoru byla otázka míru ve světě a jak jej znovu nastolit v zemích, kde je ohrožen nebo už porušen.

V paláci Spojených národů

O půl čtvrté stál v paláci SN. U vchodu paláce ho pozdravil vedoucí protokolu a vedl branou představující ideály SN: bratrství, pravdu, pokoj a spravedlnost, vstříc generálnímu tajemníkovi U Thantovi. Spolu vstoupili do místnosti vyhrazené modlitbě pro příslušníky všech náboženských vyznání. Hlavní branou pak vstoupil do velké auly SN, v níž bylo shromážděno na 2200 osob: zástupci 117

států — místo vyhrazené Albánii zelo okázale prázdnotou — a někteří pozvaní, mj. vdova po prezidentovi Kennedym Jacqueline. Papeže pozdravili vstoje mohutným potleskem. Na zvláštním křesle po straně řečnického pultu Pavel VI. vyslechl pozdravný proslov předsedy Valného shromáždění italského ministra zahraničí Amintora Fanfaniho a gen. tajemníka U Thanta. Francouzská řeč Pavla VI. byla hold vznešeným cílům, které si Spojené národy před dvaceti lety předsevzaly, hold práci, kterou už vykonaly, a povzbuzením, aby pokračovaly a vytrvaly. Stojí před nimi jako přítel, jako jejich bratr, a mezi představiteli suverénních států jako zástupce nejmenšího, spíše jen symbolického; ten mu ale stačí, aby mohl vykonávat své duchovní poslání, aby mohl ujistit každého, kdo s ním vyjednává, že je nezávislý na jakékoliv politické moci této země.

Ten, kdo k vám mluví, nemá žádnou světskou moc a netouží v ní s vámi závodit. Nic od vás nezádám, v ničem se nedovolávám vaši pomoci nebo zákroku, za nikoho se nepřimlouvám; mám jen jedno přání, a chci vás požádat o dovození, abych vám mohl sloužit tím, co je mi možné udělat, a to neuzičně, s pokorou a láskou.

Mluvím jménem mrtvých, kteří zemřeli v strašných válkách a ve chvíli smrti snili o svornosti a pokoji ve světě; mluvím jménem těch, kdo války přežili a kteří nesou v srdci slova odsouzení pro všechny, kdo by chtěli válku znovu rozpoutat; jménem chudých trpících, žiznících po spravedlnosti, po důstojném životě, po svobodě, blahobytu a pokroku. Národy považují Spojené národy za paládium svornosti a pokoje.

Mé poselství je obráceno do budoucna: Budova, kterou jste postavili, nesmí se zhroutit, musí být zdokonalena a přizpůsobena požadavkům, jež budou žádat dějiny světa. Spojené národy představují úsek v rozvoji lidstva, od něhož se už nesmí jít zpět, ale jen vpřed.

Jedni s druhými

Vůči pluralismu států, které se už nemohou navzájem ignorovat, poskytnete způsob spoluzítí, nanejvýš prostý a plodný. Nedáváte život státům, ale každý z nich uznáváte za schopný zasednout v parlamentu národů, dáváte mu nejvyšší mravní a právní uznání, mezinárodní ob-

čanství. Storzujete velkou zásadu, že vztahy mezi národy mají se řídit rozumem, spravedlností, právem, vyjednáváním, ne silou, násilím, válkou, ani zastrahováním nebo klamem.

Nejen to; existujete a pracujete, abyste spojili národy, jste parlament států, jste most mezi nimi, vytvoříte síť vztahů. Vaše charakteristická známka je jakoby odlesk na časném poli toho, čím naše katolická církev chce být na poli duchovním: jedna a světová. Vaše povolání je sbratřit ne pouze několik lidí, ale celé národy; je to ne-snadný úkol, ale kdo nevidí, že je nutné nastolit jednou světovou autoritu, která by dovedla jednat s účinností na poli právním i politickém?

Vytvrzte! Hleďte povolát mezi sebe zpět, kdo se snad odloučil, hledejte způsob, jak povolát do své úmluvy bratrství, kdo se k ní ještě nepřipojil. Učiňte, aby zatoužil po společné důvěře a zasloužil si ji ten, kdo je ještě mimo vaši organizaci. Budte velkorysní a dopřejte jim ji.

Nikdy jedni proti druhým

At nikdo zde není nad druhými. Vim, že si nejste rovni po mnoha stránkách, ale zde se rovnými děláte. Nemůžeme si být bratřími, když nejsme pokorní. Pýcha vyvolává napětí a boje o prestiž, o nadvládu, o kolonialismus a sobectví, jedním slovem porušuje bratrství. Spojené národy vznikly k boji proti válce a za mír. » Buď lidstvo skoncuje s válkou, nebo válka bude znamenat konec lidstva,« prohlásil před čtyřmi roky John Kennedy. Není třeba mnoha slov, abychom zdůraznili tento nejvyšší cíl vaší organizace. Stačí připomenout, že krev milionů lidí a nespočetná neslýchaná utrpení, zbytečná krveprolití a strašná škody hmotné storzují smlouvu, která vás pojí, a to přísahou, jež musí změnit dějiny lidstva: už nikdy válku, nikdy! Mír musí vést osudy národů a celého lidstva.

Budovat mír

Vykonali jste a děláte velké dílo: vychováváte lidstvo k míru. Spojené národy jsou velkou školou v této výchově. Jsme ve velké aule této školy. Kdo zde zasedl, stává se žákem i učitelem v umění budovat mír. Když vyjdete z této auly, svěť se k vám dívá jako ke stavitelům, budovatelům míru.

A vy víte, že mír se nebuduje jen politikou a rovnováhou zbrani a zájmů, ale myslí, ideami, skutky vedoucími k míru. Ale jste ještě na za-

žátku tohoto díla. Dovede jednou svět změnit svou partikularistickou a válečnou mentalitu, která dosud vytvářela tak velkou část jeho dějin? Těžko něco takového předvídat, ale je snadné říci, že je naprosto nutné dát se na cestu k novým dějinám, pokojným, opravdu a plně lidským, k těm, které Bůh slíbil lidem dobré vůle. Cesta je už naznačena, a první jejich úsek je ozbrojen. Chcete-li si být bratřími, ať padnou zbraně z vašich rukou. Nelze mít druhého rád, a svírat v ruce sečnou zbraň.

Vzájemná spolupráce

Spojené národy nejen pracují, aby odvrátily válku mezi státy; usilují též, aby jeden stát druhému bratrsky pomáhal. Zde se buduje systém solidarity. Zde vyhlášíte a hájíte základní práva a pozemnosti člověka, jeho důstojnost svobody, a v první řadě svobodu náboženskou, a co víc, jeho postátnost. Jde především o lidský život, a ten je svatý: nikdo se nesmí odvozit na něj sáhnout. Úcta k životu musí zde mít svou nejvyšší obranu též vzhledem k velkému problému natality a přelidnění; máte se postarat, aby bylo dostatek chleba pro stůl lidí, ne podporovat násilné omezení počtů, aby se snížil počet stolovníků.

Ale nejde jen o to, sytit hladovějící; je nutné zaručit každému člověku život odpovídající jeho důstojnosti. Před našima očima se uskutečňuje i vašim přičiněním prorocké slovo, které se hodí na vaši organizaci: »Překovají v radlice měče, své oštěpy v srpy« (Iz 2, 4). Nehledíte využít údivných sil země a velkolepých objevů vědy v nástroje života nové doby lidstva, a ne v nástroje smrti?

Tato budouza, kterou stavíte, stojí ne na základech hmotných a pozemských; to by byla postavena na písku. Stojí především na základech tkvěcích ve sečdomí. Nadešel okamžik metanoie, vnitřní radikální přeměny, obnovy. Musíme si nacyknout dívat se novým způsobem na člověka, na lidské soužití, na cesty dějin a osudu světa. Nadešla chvíle, kdy je nutné se zastavit, zamyslet, usebrat k modlitbě. Je nutné zamyšlit se nad našim společným původem, nad našimi dějiny, nad společným cílem. Dnes víc než kdy jindy, v době tak úžasného pokroku, je nutné odvolávat se na mravní svědomí člověka.

Nebezpečí nepřichází ani od pokroku, ani od vědy; je-li jich užíváno správným způsobem, mohou vyřešit mnohou těžkou otázku, která souží

lidstvo. Skutečně nebezpečí se skrývá v člověku, pánu nástrojů mocnějších a mocnějších, které mohou sloužit k záhubě, ale též k těm nejkrásnějším vítězstvím a úspěchům.

Jedním slovem: budouza moderní civilizace musí stát na duchovních zásadách, které ji dovedou dát nejen odolnost, ale též světlo a duši. A protože tyto naprosto nevyhnutelné zásady jsou vyšší moudrosti, musí stát na víře v Boha. V Boha neznámého? V Boha neznámého, o němž mluvil sv. Pavel Aténánům v Areopagu; neznámého pro ty, kteří ho hledali, a měli ho blízko sebe, aniž si toho byli vědomi; tak se to děje i tolika lidem našeho století. Pro nás a pro ty, kdo přijali nevyslovitelné poselství, jež nám sdělil o něm Kristus, je to Bůh živý, Otec všech lidí.

Všichni povstali a novým dlouhotrvajícím potleskem děkovali Pavlu VI. za jeho slova. Potom měl sv. Otec soukromý rozhovor s U Thantem, dal si představit vedoucí všech státních misí — tisk neopominul přinést fotografii papeže s ministrem zahraničí Sovětského svazu Gromykem — navštívil místnosti Bezpečnostní a Poručenské rady a nakonec pozdravil i zřízence paláce a jednotlivých orgánů SN; zvláště dojemně bylo setkání papeže se skupinou dětí, které představovaly orgán na pomoc dětem UNICEF: jedno černé děvčátko podalo sv. Otci kytici růží ze záhonů při paláci.

Z paláce OSN papež Pavel jel do nedalekého kostela zasvěceného Svaté rodině — je to »farní« kostel SN; tam se setkal se zástupci náboženských společností, které spolupracují s OSN. Protestantský duchovní zdůraznil ekumenický význam této návštěvy, židovský rabín pravil, že přítomnost papeže na Valném shromáždění SN je důkazem vlivu, který mají duchovní síly k nastolení míru.

Večerní mše svatá

Večer v 8 hodin sloužil mši svatou v stadioně baseballového klubu Yankee. Na 90 000 lidí zaplnilo tribuny; nebyli to jen katolíci, na výslavné přání sv. Otce se přihlíželo, pokud možno, i na žádosti nekatolíků, několik biskupů episkopální a metodistické církve a čtyři židovští rabíni byli na předních místech. Modlitba věřících byla recitována v pěti oficiálních řečech: anglicky, francouzsky, španělsky, čínsky a ruský. Dvanáct chlapců a dívek, představujících všech šest světadílů, odevzdalo dary k obětování a pak přijalo z rukou sv. Otce tělo Páně. S křížem v ruce, s mitrou na hlavě Pavel VI. pronesl krátké anglické kázání. Zdravil severoamerické katolíky, celý severoamerický národ, vzdal hold jeho šlechetným vlastnostem, odporoučel mu,

aby miloval mír a sloužil věci míru. Připomněl, že mír má být založen na mravních a náboženských základech. A nezapomněl svým pozdravem ani na nekatolíky :

S radostí zdravím se vši náležitou úctou a upřímností křesťanské bratry, zde přítomné, od nás sice odloučené, ale přece jen spojené křtem a vírou v Ježíše Krista. Zahnují je všechny do svého srdce a do svých modliteb. Zdravím též všechny ostatní, kteří vyznávají jiná náboženská vyznání a kteří s dobrým svědomím chtějí hledat všemohoucího Boha, Pána nebe a země, a sloužit mu; mezi nimi zvláštním způsobem myslím na potomky Abrahámovy.

Jako by celý americký národ byl zde pro mne přítomen, se všemi svými šlechtnými příznačnými vlastnostmi; tento národ zakládá svůj životní názor na duchovních hodnotách, na náboženském uvědomění, na svobodě, poctivosti, práci, na úctě k právu, na lásce k rodině, na velkomyslnosti a statečnosti. Vzdávám hold lidským a občanským ctnostem tohoto velkého národa a v těchto ctnostech vidím vzácné odvození od křesťanských hodnot; a doufám, že vždycky budou mít vliv na jednání jeho občanů.

Máte sloužit věci míru. Sloužit jí, a neužívat jí pro jiné cíle než ty, které opravdu slouží míru. Sloužit jí, a nezneužívat tohoto vznešeného praporeku za zámku zhabělosti a sobectví, které odmítá vykonat oběti nutné pro společné blaho; mír musí být stále budován a upevňován, den co den.

Mír musí stát na základech mravních a náboženských; ty ho dělají upřímným a stálým. Politika nestačí zaručit trvanlivý mír. Stav bez války nestačí udělat z míru zdroj štěstí a pravého lidského pokroku.

Zpět v Římě

Ze stadionu Yankee se jelo už přímo na letiště. Cestou se auto ještě zastavilo ve Vatikánském pavilónu Světové výstavy; Pavel VI. zhlédl sochu Bolesné P. Maric od Michelangela a poklekl k modlitbě v kapli. V 11 hodin v noci (novojorského času) stál před letadlem typu Boeing 707 společnosti TWA, které ho mělo dopravit zpět do Říma. Poslední pozdrav Americe, novinářům a redaktorům, kteří ho provázeli na jeho třináctihodinové cestě Novým Yorkem a referovali o ni do celého světa, a zmizel v letadle. Sedm a půl hodiny trval let.

V poledne 5. října byl papež Pavel zpět na letišti Fiumicino. Přivítal ho ministerský předseda Moro s dalšími ministry, římský primátor Petrucci, kard. Traglia, gen. vikář sv. Otce pro římskou diecézi,

aj. V otevřeném autě se vracel do Vatikánu. Po obou stranách cesty stály tisíce Římanů a turistů, a především děti, které právě vyšly ze školy. Víťali sv. Otce a vynahrádili mu, že v pondělí časně ráno ho nemohli na jeho cestu vyprovodit. U paty schodů k bazilice sv. Petra Pavel VI. sestoupil z auta. Tři chlapečci mu podali kyticí bílých květin. Krátké poděkování, a už vystupoval k bazilice a jejím středem k předsednickému stolu před hrobem prvního z papežů. Vstojе, latinským projevem referoval Otcům o své cestě.

Hlavní cíl cesty bylo podepřít věc míru, být jeho hlasatelem, podat svědectví o všeobecné touze po míru, vyzvat představitelce států, aby pokračovali v díle započatém před deseti lety: vzdálit válku, vyřešit čestně a pokojně jakékoliv spory mezi národy, vyléčit nedostatky a bídu, které překážejí harmonickému pokroku národu. Nyní ale musíme být i budovateli míru. Katolická církev vzala na sebe větší povinnost a závazek sloužit míru, protože hlasem papeže o mír volala.

Jistě to není můj úkol a ani nemám v úmyslu vstupovat na politickou oblast, ani ne hospodářskou, na nichž se přímo buduje časný řád, který vytváří mír mezi lidmi. Ale můžeme a musíme pomáhat budovat mír mezi občany pomocí rázu mravního a do jistě míry i hmotného, totiž činnorodou láskou.

V těchto dnech studujeme na obecném sněmu, jak učinit účinnější vztahy katolické Církvě s moderním světem. Svůj přínos k míru už tedy podáváme; a jistě bude ještě opravdovější, když my všichni, v přesvědčení, že mír má za základ spravedlnost, budeme obánci spravedlnosti. Víme ale, že spravedlnost musí růst. Čím více společnost jde vpřed, tím více se probouzí vědomí o jejím nedokonalém uspořádání, tím více vystupují na povrch křiklavé a do nebe volající rozdíly, které stále lidstvo souží. Což není právě toto vědomí rozdílu mezi sociálními třídami, mezi národy největším ohrožením míru? To vše nás vybízí, abychom přezkoumali znovu, co můžeme vykonat, a tak ony nespravedlnosti odstranili; situace obyvatelstva rozvojových zemí musí být předmětem našeho zamyšlení, naše láska vůči chudým ve světě - a je jich tolik! - musí být pozornější, činnější a velkomyslnější. Další úvahy nás vedou k týmž závěrům na poli náboženském a mravním: dát svou víru do služeb lásky, at už na ekumenických debatách, nebo ve vztazích duchovních a sociálních s lidmi dobré vůle, všech ras a náboženských vyznání - což není přínos k míru už v našem programu? K svědectví slovem necht nám Pán dopřeje připojit svědectví činem.

Cesta sv. Otce vyvolala všude ve světě velký ohlas. Americká televize sledovala velkou její část přímo; řadu hodin ve dne v noci telekomunikační družice Ranní ptáče přenášela obraz a zvuk z Evropy do Ameriky a naopak. Referáty a fotografie přinesl všekeren tisk, až na komunistickou Čínu a Albánii — třebaš západní komunisté v slovech papčřových četli výzvu nevylyčovat z členství Čínu, a také

z ostatní řeči si vybrali a zdůraznili, co se jim hodilo. Komentář uveřejnily i sovětské Izvěstija a ministr Gromyko řekl, že to byla nejvýznamnější řeč, která byla kdy pronesena v Spojených národech. Neobráti sice směr dějin, ale přiměje státníky, aby se zamyslili nad pravými základy míru, a je důkazem o nové prestiži Církvě, prestiži duchovní, morální, i když byla pronesena z řečniště politického.

KARDINÁL BERAN MLUVÍ NA KONCILU

Prohlášení o náboženské svobodě, které v širším smyslu platí i o každé pravé svobodě svědomí, má mimořádně velký význam teologický i praktický.

V Písmu svatém se jasně praví: » Co nevychází z přesvědčení, « to je z upřímného svědomí, » je hříšné. « (Řím 14, 23 b) Kdo tedy hmotným nebo duševním nátlakem někoho nutí, aby jednal proti svému svědomí, uvádí ho do hříchu proti Bohu.

Tyto zásady potvrzuje i zkušenost. A zde se pokorně odvažují vydat své vlastní svědectví.

Od chvíle, kdy byla v mé vlasti radikálně omezena svoboda svědomí, byl jsem svědkem těžkých pokušení, která tento stav pro mnohé přimášel. U celého svého stádece, dokonce i mezi kněžimi, jsem pozoroval nejen vážné ohrožení víry, ale také velmi těžká pokušení ke lži, k přetvářce a k jiným mravním neřestem, která snadno kazí lid, nemá-li pravou svobodu svědomí.

Když se něco takového záměrně obrací proti pravému náboženství, je si každý věřící člověk vědom, jak vážné je to pohoršení. Ale zkušenost nám také ukazuje, že každý takový postup proti svobodě svědomí je morálně škodlivý i tehdy, mají-li jeho původci na mysli prospěch pravé víry. Vždy a všude útisk svobody svědomí u mnoha lidí vyvolává pokrytectví. A můžeme snad říci, že pokrytectví, víru okázale předstírající, Církvě více škodí než pokrytectví víru skrývající, které je dnes ovšem více rozšířeno.

Tak se zdá, že i v mé vlasti katolická Církev stále trpí pro to, co bylo v minulosti jejím

jménem vykonáno proti svobodě svědomí, jako bylo v patnáctém století upálení kněze Jana Husa, nebo v sedmáctém století vnější donucení velké části českého národa, aby zase přijala katolickou víru, podle zásady » Cuius regio - eius religio », jež byla uplatňována. Světská moc, i když chce sloužit katolické Církvě, nebo to aspoň předstírá, ve skutečnosti takovými činy způsobuje trvalou skrytou ránu v srdci národa. Toto trauma brzdilo pokrok duchovního života a nepřátelům Církvě poskytovalo a poskytuje lacinou látku k námitkám.

Tak nás tedy i dějiny napomínají, abychom na tomto koncilu zásadu náboženské svobody a svobody svědomí vyhlásili jasnými slovy a bez výhrad, které by pramenily z oportunistických důvodů. Jestliže se to stane, a to i v duchu pokání za hříchy v této věci dříve spáchané, mohutně vzroste mravní autorita naší Církvě k prospěchu národů. Také ti, kdo dnes utlačují svobodu svědomí ke škodě Církvě, budou tím zahanbeni; tato spásonosná hanba by mohla být jakýmsi počátkem toho, že se vzpamatují. A tento náš sněm bude mít větší mravní sílu, aby se s větší nadějí na úspěch zastal pronásledovaných bratří.

Proto vás, ctihodní bratří, žádám, abychom důraznost tohoto prohlášení nezmenšovali, a potom, abychom k závěru prohlášení připojili tato nebo podobná slova:

» Všechny vlády tohoto světa katolická Církev naléhavě prosí, aby zásadu svobody svědomí účinně rozšířily na všechny občany, tedy i na ty, kdo věří v Boha, a aby přestaly jakýmkoli způsobem utiskovat náboženskou svobodu.

Budtež co nejdříve osvobození všichni kněží i prostí věřící, kteří jsou po tolika letech stále ještě ve vězení pro svou náboženskou činnost, třebaš i pod různými záminkami. Biskupům a kněžím, kterým se v tak velkém počtu zabráňuje vykonávat svůj úřad, budiž dovoleno, aby se zase ujali duchovní správy svých věřících. Kde je Církev nespravedlivými zákony vydána na milost zvůli úřadů sobě nepřátelských, tam budiž obnovena její vnitřní samospráva a budiž

usnadněno její spojení se Stolcem Petrovým. Ať přestanou přeláčky, které se kladou do cesty mladým, kteří chtějí dosáhnout kněžství nebo řeholního života. Duchovním řádům a kongregacím bratří a sester budiž opět dovolen společný život. A konečně všem věřícím necht je zajištěna účinná svoboda vyznávat víru, zjevené pravdy šířit a vykládat a ve víře vychovávat děti. Tak vykonáme pravé dílo míru, v naší době nanejvýš potřebné. «

ČTVRTÉ SNĚMOVNÍ OBDOBÍ

Začalo na svátek Povýšení sv. kříže mši svatou, kterou sv. Otec sloužil spolu s 26 kardinály a biskupy, členy nejvyšších koncilních úřadů. On sám též vykonal obřad nastolení evangelia, jímž začíná každé zasedání. Ústy generálního tajemníka sněmu mons. Felicioho 140 Otců, přítomných sněmu poprvé, obnovovalo vyznání víry; mezi nimi byl i náš kard. Josef Beran. A pak se ujal slova sv. Otec: In nomine Domini — Ve jménu Páně, jak to má ve svém znaku, začíná toto závěrečné období. Zval biskupy k díkům Pánu Bohu za velkou milost, jíž je koncil; Bůh tak dopřál biskupům uvědomit si lépe a ukázat světu svazky jednoty a společenství, které vládnou v katolické Církvi. Závěrečné sněmovní období má být prodchnuto láskou: k Bohu, Církvi, k lidem.

Řeč sv. Otec

Snad nikdy předtím Církev tolik nevolala po tom, aby byla znovu obnovena ona čínorodá, tajemná jednota, kterou jí dal Kristus Pán, jako na tomto sněmu. Snad nikdy dosud to vše tolik neprožívala, o to se nemodlíla, na to se netěšila a po tom tolik netoužila. Uprostřed bouří současných událostí, v truchlivých obavách, co nás ještě čeká, uprostřed nově povstávajících sporů a nesvárů, v tom neodolatelném pochodu národů k sjednocení potřebovali jsme si ověřit jednotu, která dělá z nás Boží rodinu, Boží chrám, Kristovo tajemné tělo. Potřebovali jsme se sejt a oddat se pocitu, že jsme opravdu bratři, milovat se, jako nás miloval Kristus.

Koncil je projev lásky k lidem: Láska, která nás oduševňuje, neodděluje nás od lidí, nedělá z nás sobce, kteří si svůj poklad chtějí nechat jen pro sebe. Církev není cílem sama sobě, je ve službách lidí; má Krista zpřítomnit před zraky všech, před jednotlivci i národy; to je její poslání. Jiné myšlenkové a akční směry hlásají jiné zásady, jak vybudovat lidskou civilizaci, Církev však hlásá lásku.

Pozdrav pronásledovaným

Bohužel trpka a stále aktuální zkušenost nás učí, že i láska, a snad právě ona zvláštním způsobem, se setkává s lhostejností, pohrdáním, nepřátelstvem a pronásledováním. Nemálo z těch, kteří by tu měli sedět s vámi na koncilu, ctihodní bratři, nemohli uposlechnout pozvání, které jim bylo posláno, nespravedlivým způsobem jim bylo zabráněno přijet. Je to důkaz, že stále trvá těžké a bolestné pronásledování, jímž v nemálo zemích utlačují Církev a plánovitě postupují, aby ji udusili a zničili. Naše mysl je plna bolesti, když uvážíme, jak daleko je ještě svět od pravdy, spravedlnosti, svobody a lásky, to je od míru, jak ho definoval Jan XXIII.

Odpověď Církve

Na tuto bolest a urážku odpovíme dvojím úkonem lásky. Láskou k svým trpícím bratřím: Necht je jim útěchou, když vědí, že jejich bolest, jejich příklad jsou ke cti Boží Církvi. Necht jejich naděje neuhasná, ale spíše roste pro společenství lásky, jež je pojí se světovou Církví.

A vůči těm, kdo bojují proti Kristu a jeho Církvi, kdo zastrášují věřící a ochromují jejich svobodný náboženský život, naše odpověď bude pokorná a vznešená láska, ta, již nás učil Božský mistr, když nás vybízel: Milujte své nepřátele. Jistě, tento sněm stanoví pevně a jasně, v čem záleží správná nauka; ale nebude odsuzovat nikoho z těch, kdo pro slepé protináboženské předsudky nebo pro nějaké neopodstatněné proticírkevní záměry stále působí Církvi tolik bolesti; spíše bude mít pro ně city laskavosti a pokoje; bude se modlit, ano, všichni se budeme modlit s láskou, aby jim Bůh dopřál to milosrdenství, o které prosíme pro sebe.

Projev sv. Otce skončil novým svoláním k míru, vzájemné úctě a svornosti. Pavel VI. též oznámil zřízení Biskupského synodu, pa-pežova poradního sboru, a zmínil se o své nastávající cestě do Nového Yorku.

Na vyprošení Boží pomoci a světla pro koncilové práce se konal v odpoledních hodinách kající průvod z baziliky sv. Kříže do baziliky sv. Jana v Lateráně. V průvodu kráčel spolu s koncilními Otcí, římským duchovenstvem a zástupci římských katolických organizací sám sv. Otec. Nesl ostatek sv. Kříže a jím poželhal závěrem všem, kdo procesí sledovali. Bylo jich na 200 000.

128. generální kongregace

Druhý den ráno začala všední koncilová práce: diskuse o předložených schématech a po několika dnech i hlasování. Prvním předmětem diskusí bylo Prohlášení o náboženské svobodě; promluvil 65 Otců, někteří i jménem většího počtu svých kolegů, americký mons. Maloney z Louisville v USA mluvil za posluchače laiky; dalších 95 diskusních příspěvků bylo podáno písemně. Bylo by nesprávné říci, že těch deset patnáct Otců, kteří byli proti Prohlášení, byli též proti náboženské svobodě; každý má právo před Bohem jít za hlasem svého svědomí, Bohu bude za to vydávat počet; těžkosti začínají, když tento svobodný vnitřní úkon víry se začne projevovat navenek. Má sněm vyslovit svou úchvalu nad ústavami, které dopřávají plnou svobodu vyznávat a šířit jakékoliv náboženské vyznání? Jako při diskusí na minulém zasedání stály proti sobě dva tábory: pro biskupy pocházející ze zemí, kterým jsme si navyklí říkat katolické, by se tím dala křivda katolickému náboženství, jedině pravému, otevřela by se brána šíření bludu a matení katolíků nedostatečně poučených o pravdách sv. víry — jeden Španěl mi s docela vážnou tváří vykládal, že aktivní protestantské sekty už mají rozděleno Španělsko a Latinskou Ameriku na svá misiijní pole, a čekají jen, až koncil nařídí vládám dovolit jejich činnost.

NOVÝ YORK. — Sv. Otec s dětmi mezinárodní kolonie Spojených národů

Na druhé straně biskupové ze zemí, které poznaly nejen záporné, ale i kladné stránky reformace — prohloubení víry u katolíků z denního styku s věřícími nekatolíky; ze zemí s protestantskou nebo i mimokřesťanskou většinou, v nichž katolíci se mohou rozvíjet a pracovat jen proto, že jim jejich nekatolickí spoluobčané k tomu svobodu dopřáli nebo dopřávají a konečně ze zemí pod jhem komunistů — pro tyto biskupy je Prohlášení příležitostí hájit svobodu a nezávislost náboženství proti zásahům ze strany státu. (Můžeme dodat, že také komunisté ve svých komentářích k zasedání byli ve prospěch Prohlášení o náboženské svobodě; tím bojují za svobodu ateistů a proti předsudkům vůči nevěřícím.) Rada Otců konečně vyslovila výhrady proti odůvodnění náboženské svobody citáty z Písma svatého: najdeme v něm zrovna tolik citátů zdůrazňujících nutnost přijmout víru, a to pravou — nebo důvody rozumovými, o těch at diskutují filosofové.

Náboženská svoboda

Kard. Ruffini z Palerma pravil, že koncil se nesmí spokojit s tím, co hájí a hlásá Listina lidských práv ve věci svobod náboženské; Listina z pochopitelných důvodů musí vyjít vstříc všem náboženstvím,

i odlišným od jediného pravého, katolického; v oblasti svědomí ale vystavuje lidi náboženskému indiferentismu, který považuje všechna náboženství za stejně dobrá. Nelze ani připustit větu, že stát nemá žádnou povinnost vůči náboženství, že jeho oborem je sféra časná; má bránit a podporovat právě náboženství; věta, že stát za jistých dějinných okolností může uznat privilegované postavení určitému náboženství, nevysvětlí, proč Sv. stolice uzavírá konkordáty. Podle janovského kard. Siriho schéma nemůže dovolit šíření omylu a bludu, které Bůh jen trpí. Schválení Prohlášení v očích španělského kard. Arriba y Castra připraví zkázu katolicismu v země, v nichž ten je jediným náboženstvím. — Už jen z těchto tří řečníků, odpůrců Prohlášení, vidíme, do jaké míry v této diskusi vystupovaly do popředí ohledy na aktuální situaci v jednotlivých zemích.

Nejeden z řečníků z druhého tábora přímo odpovídal na námítky: Prohlášení nevede k lhostejnosti, výslovně říká, že je jen jedno pravé náboženství, ukládá povinnost hledat pravdu a přijmout ji; jde o zevnější právní řád, o občanskou svobodu, ne o svobodu vnitřní dělat si, co chce; neulehčuje šíření bludu, právě naopak náboženská nesvoboda otvírá dveře nečestné skryté propagandě, obklopuje ji kouzlem zakázaného ovoce; Prohlášení neoslabí misijnářskou činnost — misijnáři se setkávají s největšími těžkostmi tam, kde náboženská svoboda není. Prohlášení není v odporu s dosavadním učením Církve; musíme počítat s okolnostmi, které se změnily — odpovídal např. francouzský kard. Lefebvre z Bourges. Prohlášení musíme schválit, prohlásili norský mons. Gran a kard. Heenan z Westminsteru; jinak se ocitáme v nebezpečí, že máme v této věci dvě měřítka, jedno, když jsme ve většině, a druhé, když jsme v menšině; snášenlivost musí nahradit nesnášenlivost dřívějších staletí, kdy obě strany posílaly « heretiky » na hranici. Není správné říci, že omyl nemá právo, že je má jen pravda. Právo koření v osobě; i kard. Newman hájil poslušnost nejdříve svému svědomí, a pak papeži. Také tito řečníci podávali svědectví svých zemí: po víc jak 200 let katolické Irsko nesmírně trpělo pro nedostatek náboženské svobody, říkal irský kard. Armagh; sotvaže dosáhlo politické samostatnosti, poučeno vlastní bolestnou zkušeností, dalo do své ústavy článek o náboženské svobodě pro všechny své občany, i nekatolické. Zásadu o náboženské svobodě ale nesmíme zaměňovat s vyloučením Boha z veřejného života. Biskupové z východní a střední Evropy volali po zpřesnění slov, v nichž se odsuzuje nátlak na svědomí; v Polsku např. komunisté říkají, že Církev znásilňuje svědomí věřících, když jim připomíná náboženské povinnosti. Schéma říká, že stát může zasáhnout, když náboženství porušuje veřejný pořádek a všeobecné blaho; ale rozumějí komunisté tomu po svém. Právě na rozdíl mezi tím, co pojmy právo a svoboda obsahují pro nás a pro komunisty, upozornil kard. Wyszyński; u nich právo se řídí prospěchem socialismu a socialistické společnosti, není neproměnné, jakákoliv dohoda

mezi Církví a státem zavazuje jen Církev; křesťanům, kteří žijí v takové soustavě, nezbyvá než pevná víra, nezlomná vytrvalost a ochota nést kříž. Když on, kard. Wyszyński, vykládal encykliku Mír na zemi podle jejího pravého znění a původní souvislosti, byl napaden jako reakcionář, a to právě těmi, kdo se té encykliky stále dovolávali.

K Prohlášení o náboženské svobodě promluvil 20. září také pražský arcibiskup kard. Beran. Když předsedající kard. Agadžanjan ohlásil, že se ujmá slova, nesl se sálem dlouhý pozdravný potlesk: promluvil jedna z obětí náboženské nesvobody (viz str. 207).

Diskuse byla skončena 21. září zajímavým informativním hlasováním. Otcové měli rozhodnout, zda text, který měli v rukou, může sloužit za základ pro definitivní Prohlášení, které bude zpracováno podle katolické nauky o pravém náboženství a podle připomínek učiněných v diskusi; definitivní znění že pak bude předloženo k schválení podle předpisů Jednacího řádu. 1997 Otců odpověděli Ano, 224 Ne. Hlasování bylo považováno za velký úspěch. Definitivní znění je nyní připravováno.

Církev a svět

Hned potom biskupové překročili k druhému významnému předmětu diskuse: k předložení O Církvi v dnešním světě (viz NŽ str. 189-190). Jak se očekávalo, diskusní příspěvky se soustřeďovaly kolem dvou otázek: rodiny a míru a války. Mnozí řečníci též nepovažovali předlohu za dostatečně vědecky a teologicky odůvodněnou, nesouhlasili s názvem schématu « Pastorační konstituce », přáli si jeho změny na Poselství, Veřejný list koncilu světa. Teologické nedostatky byly odůvodňovány tím, že je to poprvé, co se Církev a koncil chtějí vyrovnat s tím, co je jim vývojem ve světě vnuceno; Církev vždycky žila uprostřed světa, ale úžasný vývoj a pokrok po stránce hmotné jí jakoby vzal z rukou iniciativu, kterou dříve měla. Řada biskupů stále považovala schéma za příliš západnické, že otázky, jimiž se zabývá, jsou brány ze západoevropské problematiky a že jsou také ze západního hlediska řešeny; přehlíží se prý přínos východní křesťanské teologie a mystiky. Belgický kard. Cardijn žádal, aby si schéma víc všimalo dělníků a mládeže.

V diskusi o odstavci o manželství a rodině byla řeč především o tzv. uvědoměném rodičovství; jen málo řečníků tento výraz odmítalo, mj. japonský mons. Taguči: je významné, když děti vědí, že jim dala život láska a obětavost rodičů, že tu nejsou z nějaké vypočítavosti nebo úvahy o vhodnosti či nevhodnosti. Kard. Ruffinimu se zdálo, že odstavec nesouhlasí s tím, co o prvotním a druhotném cíli manželství stanovili papežové v minulosti. Věty o uvědoměném rodičovství nedají věřícím manželům klid, ale budou zdrojem úzkostlivosti. Schéma by mělo mluvit jasně o manželské čistotě, o panictví a panenství, říci, že i dnes je možné zachovávat šesté přikázání. — Většina biskupů s pojmem « uvědomělé rodičovství » souhlasila; mluvila jménem věřících manželů, kteří chtějí nezištně plnit

vůli Boží, ale jsou si těž vědomi těžkosti, které by to mohlo nést s sebou, a přitom též povinnosti vzájemné lásky. Podle kard. Suenensa z Malines v Belgii předloha se má obrátit ke všem vědcům s vyzov, aby prohloubili studium všeho, co souvisí s pohlavním životem, a své objevy koordinovali. Navrhoval zavedení dne, kdy by všichni katoličtí manželé obnovili svůj manželský slib; mohl by to být např. svátek Svaté rodiny. Mons. Majdanskí, světitel biskup ve Vratislavi, žádal důraznější odsouzení potratů; zkušenost učí, že katolíci jsou nanejvýš rozhořčení nad zavražděním dospělého nebo dítěte, ale jsou zcela hluší, necitelní, když slyší o statistických »přerušeních těhotenství«, vražd spáchaných lékařem v bílém plášti, ještě se odvolávají, že to stát dovoluje. — Za »nejpohoršlivější« *»* projev byl sensacechtivými novináři nazván příspěvek melchitského biskupa z Egypta mons. Zoghyho: odvolával se na praxi některých východních odloučených církví, které vykládají verš sv. Matouše (5, 32), jako by bylo možné dovolit nespravedlivě opuštěné straně nový sňatek, když druhá se dopustí cizoložství. Mons. Zoghyemu odpověděl kard. Journet: vyložil smysl slov Krista Pána, že se mluví o neplatně uzavřeném manželství, kdy se tito dva tzv. manželé mají rozejít. Případy, které mons. Zoghy uvedl, prý se dají vysvětlit vztahy mezi Církví a státem na Východě, jak byly v 4.-7. století; jde spíše o zásahy státu, který připustil rozloučení manželství církevního. Ostatně, aťsi byla praxe oněch církví jakákoliv, katolická Církev se vždycky držela nerozlučitelnosti i oněch nešťastných manželství, která žádají hrdinný život. Lidem se to zdá bez východiska, ale ne Bohu. — Do diskuse zasáhl též mons. Tomášek. Zmínil se o těžkostech finančních a hmotných, především mladých manželů. Navrhoval vytvoření nějaké mezinárodní organizace, která by mladým manželům poskytla účinnou pomoc, např. dlouhodobým úvěrem na postavení a zařízení rodinného domku. Vedení této organizace by se mohla ujmout Charitas internationalis nebo Červený kříž. Mons. Tomášek uvedl jako příklad program Rodina, který byl v jeho zemi navržen. Činorodá jednota všech lidí dobré vůle by pomohla zbořit hráze mezi zeměmi a přispěla k uskutečnění spravedlivého rozdělení bohatství země.

Ateismus

Zajímavá diskuse se rozvinula stran odstavců o ateismu; třeba přiznat, že zmínka v schématu byla dost bážlivá — členy komise, která schéma sestavovala, jistě k tomu vedla těžká situace, v níž je Církev usilující přežít i v zemích, v nichž marxistický ateismus vládne a je oficiální ideologií. Pro některé biskupy, náležející k národnostním skupinám dnes pod komunistem, onen bážlivý odstavec bylo samozřejmě málo, žádali otevřeně odsouzení bezbožectví; jiní poukazovali, že ateismus se šíří i na Západě, třebaš tam má jinou formu; žádali, aby se řeklo, proč je ateismus tak rozšířen, dále, že víra v Boha není překážkou lidského pokroku, že křesťané sami jsou velkou příčinou, že bezbožectví

existuje, protože příliš lpěli na sociálních strukturách a přitom se odvolávali na náboženství. Ateisté mají nesprávný obraz o víře v Boha, bez náboženství není možný úplný lidský pokrok. Je zajímavé, poznamenal zde kard. König z Vídně, předseda sekretariátu pro nevěřící, že ateismus je výplod západní kultury a civilizace; nesetkáme se s ním ani v Asii, ani v Africe. Snad musíme hledat původ ateismu v rozbití křesťanské jednoty v 16. století, v porušení nadpřirozeného řádu a víry ve Vtělení v době osvicenských, v pokusech 19. století vypudit Boha ze světa, v Heglově protikladu mezi Bohem a světem, v jeho teorii o omezení svobody vírou v Boha, o Bohu těšiteli, opiu pro lidi. Proti ateismu můžeme bojovat jednotou křesťanů, obranou sociální spravedlnosti ze strany Církve. Koncil at nikoho neodsuzuje, volal kard. König. Ať klidně nabádá k dohodě se všemi lidmi dobré vůle. Věřící v zemích pod komunistickým jhem at podávají svědectví o živém Bohu; svým přínosem na hospodářském pokroku své země at ukazují, že mají více vnitřní energie než ateisté.

Mír a válka

Diskusní příspěvky k odstavci o míru a válce byly pokusy o odpověď na tyto otázky: Můžeme i nadále hájit tradiční nauku Církve o spravedlivé a nespravedlivé válce? Mají státy ve svých zákonech předvídat případ, že někdo odmítne vojenskou službu z poslušnosti k hlasu svého svědomí? Jak se má katolík zachovat vůči rozkazu státní autority, který je proti přirozenému zákonu? Nejedem řečník si přál, aby se předloha vrátilo k původnímu znění, které rázněji odsuzovalo válku a atomové zbraně; i spravedlivá válka, vedená moderními zbraněmi, provázená bombardováním civilního obyvatelstva, se dnes zvrátí v zločin proti lidskosti, říká např. francouzský kard. Liénart. Biskup z Verdunu mons. Boillon mluvil proti rozlišování zbrani atomových a »konvenčních« *»*; i ty jen r. 1917 rozsely kolem Verdunu půldruhého milionu mrtvých; nemá smyslu rozlišovat mezi těmi, kdo válku vedou a kdo ji nevedou, mluvit o válkách omezených, protože teď každá válka bude totální. Mons. Boillon připomněl, že skupina žen různých národností a náboženství obětuje Bohu půst a modlitby v těchto dnech, aby Duch svatý osvětil Otce v řešení otázky světového míru. Několik řečníků navrhovalo, aby při Svaté stolici byla zřízena nějaká Katolická mírová rada, který by usilovala jednak o spravedlivé rozdělení statků země, jednak spoluprací s mezinárodními mírovými organizacemi hleděla předejít vypuknutí jakékoliv války.

V diskusi k odstavci o hospodářském a sociálním životě několik biskupů volalo po podobném sekretariátu pro sociální záležitosti. Už na třetím sněmovním zasedání navrhoval takový sekretariát v písemném příspěvku mons. Tomášek: Církev tak dokáže, že jí záleží na jejich vyřešení; jednotlivým biskupům se poskytně zdroj zkušenosti, rada pro jejich těžkosti. V diecézích by mělo být sociální ústředí a v každé farnosti sociální rada, v níž by kněžím pomáhali k odstranění sociálních nespra-

vedností a při pomoci chudým jáhni a kněží. Dnes lidé chtějí vidět, že Církev není vázána na žádný hospodářský nebo sociální systém, že dovede žít ve všech, a také je přežije. Bůh dopouští, aby Církev byla oloupena o svá kulturní a sociální zřízení, tím čistější a mocnější září pak její svědectví o nadpřirozených stacích, jichž je v první řadě nositelkou. — Kard. Wyszyński a jiní biskupové žádali, aby se jasně řeklo, že sociální otázku nevyřeší ani liberalistický kapitalismus, ani marxistický komunismus. Kard. Cardijn si přál, aby porušování sociální nauky Církve, a vůbec sociální nespravedlnost, byly jasně prohlášeny za těžký hřích.

K odstavi o politickém životě promluvil jen tři řečníci. Polský mons. Baraniak mluvil o těžkostech katolíků, kteří žijí v režimu ateistickém. Do jaké míry mají spolupracovat s jeho rozkazy? Jistě v oblastech, které jsou mravně nezávadné, které mají před očima opravdové dobro občanů. Co ale říci o podnikcích, které jsou samy v sobě nezávadné, ale kterých režim zneužívá k svým cílům, k tzv. budování socialismu, jež ztotožňují s ateismem? Schéma sice vyslovuje politování nad tím, že stále existují režimy, které potlačují občanskou svobodu; ale na druhé straně mluví o božském původu autority, a tak občany zavazuje k bezvýhradné poslušnosti.

Při diskusi se několikrát vrátila otázka přelidnění; mexický biskup mons. Mendez si přál, aby se sněm zabýval psychoanalýzou a posoudil ji z mravního hlediska, a boloňský světitel biskup mons. Betazzi opakoval svou loňskou žádost, aby koncil aklamací prohlásil papeže Jana za svatého. Všichni lidé dobré vůle v něm vidí svého otce a učitele, řada koncilů povýšila na oltář osoby, jejichž svatost uznával veškeren křesťanský lid.

8. října diskuse o předloze O Církvi v dnešním světě skončila, věnovalo se jí 12 zasedání.

Současně s diskusí se konala skoro v každém zasedání hlasování o předlohách, které za posledního mezidobí příslušné komise zpracovaly k definitivnímu schválení. Tak byly schváleny poslední úpravy a výhrady a nakonec i celá schémata: O Božím zjevení, O laickém apoštolátě, O pastoračním úkolu biskupů, O přizpůsobení řeholního života dnešní době, O výchově nastávajících kněží, O křesťanské výchově a, už v půli října, i s napětím očekávaná O poměru Církve k mimokřesťanským náboženstvím se svým odstavcem O židech. Některé z těchto předloh budou slavnostním způsobem vyhlášeny na veřejném zasedání, které je ohlášeno na 28. říjen.

SNAHY ČECHŮ O DEFINOVÁNÍ CÍRKVE

SILVESTR M. BRAITO

Uveřejněno v *Ethos Perenne ku czci O. Jacha Woronického*, Roczniki teologiczno-kanoniczne, tom VI, zeszyt 1-2, 1959 - Lublin 1960, pp. 239-245).

Český národ dal ve středověku nejsilnější podnět k definici Církve a objasnění pojmu Církve. Pro smutný stav mravního života kléru oné doby v Čechách i jinde se ozývaly hlasy po nápravě, které i v Čechách došly sluchu. V celém světě je v této věci známo jméno mistra Jana Husi, a přece jeho činnost není ani první, ani jediná.

Proti zkáze mravů jak lidu, tak šlechty i kléru, ostře vystupovali kazatelé.

Přeslavná jsou jména Milíče z Kroměříže, Konráda Waldhausera a Štěpána z Dolan.

Podobně i Hus počal svou reformní činnost plněním a káráním jako přísný a neúprosný kazatel.

Než oni kazatelé, nevyjímaje ani Jana Husa, křičeli proti hříchům lidí, kteří nebyli přítomni, a veřejně před lidem kázali proti zločinům kléru. Všichni vědí, jak takové kázání dopadlo.

Pražský arcibiskup Jan z Jenštejna se snažil jak mohl o reformu normální administrativní cestou, ale ani tato snaha se nesetkala s účinkem.

Jinou cestou se bral Jan Hus. I on začínal jako horlivý kazatel kárat rozhořčenými výčitkami neřesti lidu a duchovenstva. Časem však pozbyl naděje na reformu křestanů.

S velkým nadšením se chopil Viklefova nároku na vnitřní podstatu Církve.

Po celý středověk se Církev spíše popisovala než definovala jako »tajemné tělo Kristovo«. Pod tímto pojmem bylo zahrnuto vše, co Kristus jako Ilava svou milostí působí. Tak hovoří o Církvi sv. Tomáš (III, otázka 8, článek 3). Pod pojmem tajemného těla teologové rozuměli všechny ty, kteří jsou pod vlivem Kristovým.

Odtud začínají Husovy pochyby, odtud počiná i jeho nový způsob pojetí a definice Církve. Byl na pochybách, jak Církev jako tělo Kristovo může v sobě obsahovat lidi ničemné. Odpovídá: Předurčení milostí vždy náležejí Kristu, třeba po krátký čas bloudí daleko od

ného, poněvadž vlivem této milosti se ke Kristu navrátí lepším životem. Tak už předtím chápal Církev jako souhrn svatých, žijících na celé zemi, pražský mistr Vojtěch Raňkův z Ježova. Vojtěch učil, že papež, je-li dobrý, je druhotnou hlavou Církve, je-li hříšník, ani tak ne, protože ani Petr, ani papež nedostali od Krista nad Církví plnou moc, že tato vnitřní Církev podléhá pouze Kristu a pouze on je její hlavou, a Církví tedy netřeba hlavy jiné. Proto viditelnou Církev, římskou, nepovažuje za Církev Kristovu.

Kristologické přijetí pojmu tajemného těla Kristova, kterého se používalo bez rozdílu i pro pojem Církve v středověké teologii, způsobilo velký zmatek a dalo záminku k nesprávnému pojetí Církve.

Ani Matěj z Janova, velký horlitel častého, ba denního svatoho přijímání v Čechách, nepíše jasně o Církvi také pro zmatek v pojmu tajemného těla Kristova. V 4. knize Regulí, čl. 3, hl. 1, str. 41 prohlašuje: Společenství těla Kristova je společnost svatých podle Augustina, ježto Církev svatých, a pouze ona, je jediné tajemné tělo Kristovo, jehož hlavou je Kristus.... Mimo tuto neviditelnou Církev, jež je Matějovi společenstvím nebo společností neviditelnou, uznává i Církev viditelnou, v které jsou lidé dobří i zlí. Viditelná Církev je spousta jednou vnější disciplínou a jednou vírou. Matěj jistě uznává Církev jako rozdatelku milosti a svatosti, jež fidi věřící a již nutno poslouchat, ale tato Církev mu je »pojmem lidovým a běžným a méně přesným«.

Matěj z Janova nastoupil jinou cestu k reformování této viditelné Církve. V častém svatoem přijímání viděl neúčinnější prostředek k posvěcování věřících, a toto posvěcování mohlo přinést s sebou i stále pokračující posvěcení celé viditelné Církve, jež by se tak proměnila celá v onu pravou a správnou neviditelnou církev svatých... Matěj nezavrhuje viditelnou Církev. Doporučoval všem podřídít se církevní autoritě, uznává, že v Církvi jsou dobří i zlí. Smutný stav viditelné Církve byl podle něho zaviněn početnými zly, jež v ní převládly proto, že věřící nedbali na časté a hodné přijímání svátosti oltářní. Jediným lékem tedy k zlepšení stavu Církve viditelné je svaté přijímání... Práví: »Opomíjení stálé oběti, totiž denního přijímání božské svátosti, a úplné

NORSKO. — Karil Beran s norským děvčátkem (viz str. 215)

upouštění od něho u lidu křesťanského je příčina zkázy a zla v Církvi... « (l. c. čl. VI, hl. 1, str. 270, ed. Kybal, Praha).

Tak se otevřela cesta mistru Janu Husovi k úplnému zavržení viditelné Církve. Hus se chytil mínění mistra Viklefa, jehož spisů se chopili mistři české národnosti na pražské universitě s radostí a jásavým nadšením v protikladu k mistrům jazyka polského a německého. Byly to dva Viklefovy spisy: O moci papeže a O Církvi.

Hus se velmi nadchl pro anglického mistra, jehož měl za svatoého. Přijal celou jeho nauku a mnoho stran doslovně přepsal do svého díla O Církvi.

Již v řeči z roku 1410 popírá, že Petr byl ustanoven Kristem za hlavu Církve, a dokazuje to kazatelským výkladem sv. Augustina slov »Ty jsi Petr a ... na té skále vystavím svou Církev«: »Na této skále ..., kterou jsi vyznal..., kterou jsi poznal, když jsi řekl: Ty jsi Kristus ...; na sobě samém, Synu Božím, živém, postavím svou Církev. Na sobě vystavím tebe,

nikoliv sebe na tobě ...» (In Joh. Ex. 32, Quest. C. IV.)

Popřel-li Hus primát svatého Petra, tím spíše popřel primát papežský. Ve šlépějích Viklefových Církev v pravém a skutečném smyslu přijal za společnost všech předurčených. Tak se vyjadřuje proti svému odpůrci Stanislavovi ze Znojma (Contra Stanislaum, 1, II, c. 3). Milost předurčení je pro Husa milost, kterou s Kristem zůstávají spojeni předurčení i v době, kdy se od něho dočasně odloučí. Působením této milosti brzy se zase ke Kristu navrátí. Tak hovořil v kázání *Si diligis*, ve své knize *De Ecclesia*, hl. III.

Hus uvádí i jiný text svatého Augustina (Exp. 32 Quacst. C. IV) a praví: »Z jeho výkladu plyne, že Církev katolická je jediná, a že je společenstvím předurčených a v ní jsou všichni, kteří budou spaseni ...« Sv. Augustin však na onom místě praví jenom to, že svatí patřili k Církvi a byli v Církvi, což je něco úplně jiného. Slova o společenství předurčených je dodatek Husův.

Na konci II. hlavy opět praví: Jednota Církve záleží v jednotě předurčení ... poněvadž jednotliví členové budou sjednoceni v konečné blaženosti.

Hus však často hovoří i o Církvi viditelné. O této Církvi viditelné neboli zmíchané, v které jsou dobří i zlí, prohlašuje, že to není ona pravá Církev Kristova. Taková lidé sice jsou v Církvi viditelné, smíšené, a jsou v ní tak jako chrchle a hnuj, které jsou v těle, ale k tělu nepatří. Tak i předzvěděni (k zavržení) jsou v této Církvi, ale k pravé Církvi Kristově nenáleží.

Hus odmítá rozlišení svatého Tomáše, že jsou tři způsoby, jak možno přislušet k tělu Kristovu (III, ot. VIII), totiž slávou, milostí a skrze mrtvou víru. Podle něho ke Kristu náležejí pouze svatí, totiž předurčení skrze víru, avšak víru oživenou láskou (De Ecclesia hl. VI). V ten smysl také vykládá podobenství o pšenici a koukolu a o rybách v síti. Prohlašuje, že špatné ryby a koukol jsou už nyní z Církve — z pole Páně a ze sítě Páně — vyloučeni (l. c. hl. III).

Nepřipouští primát sv. Petra ani jeho nástupců. Církev se může nazývat římskou pouze proto, že zahrnuje velký počet svatých, kteří žili v Římě. Petr byl hlavou Církve jen natolik, nakolik byl nejsvětější mezi apoštoly.

Je-li papež světější než ostatní, tehdy může být hlavou církve, ale pouze neviditelné. Tak skrze mistra Husa dosáhlo nejzazších hranic zmatení pojetí kristologického a eklesiologického chápání tajemného těla Kristova.

Můžeme a musíme zde poznamenat i jiný důvod k objasnění Husových omylů: Jan Hus byl věrný přívrženec krajního realismu. Už na pražské universitě se setkal s aristotelsko-tomistickým umírněným realismem i s nominalismem, než přece se přidržel starých cest a názorů. Chápeme tedy, když ve svém krajním platonismu dával přednost prvku neviditelnému, duchovnímu, symbolickému.

Přítel Jana Husi Štěpán z Pálče předvídal svým bystrým rozumem praktické následky tohoto učení pro křesťanský lid. Předvídal budoucí anarchii ve viditelné společnosti, i světské, poněvadž pro Jana Husa pouze svatí a předurčení mohou zastávat úřady. Tak ani král, ani soudce, ani papež, ani biskup, když nejsou předurčení, to je svatí, nemají žádnou moc ani pravomoc nad tělem Kristovým. Psal mnoho proti Husovi. Proti jeho traktátu o Církvi napsal svůj vlastní traktát o Církvi.

Pálče jasně viděl, že nauka oné doby o Církvi nebyla dokonale propracovaná.

Viděl, jak se Jan Hus topí v těchto nedostacích. Svou bystrotou tušil, že ta nauka musí být vyjádřena v projevech viditelné Církve, v jejím způsobu jednání, v zákonech, které vynesla jak pro sebe, tak pro své členy. Tušil, že v církevních kánonech musí být vyjádřeno, co Církev sama o sobě učí. Žádal pomoc od profesorů právnické fakulty pražské university Jiřího Bora a Šimona. Ti sebrali všechno, z čeho Církev žila, co byla a co o sobě a o své podstatě praktickými příkazy učila.

Tak se stal jeho traktát »De Ecclesia« prvním dosti dobrým a zdravým dílem o Církvi, jímž se otevřela cesta dnešní eklesiologii. Výborně dokázal, že Církev je z vůle Kristovy církvi viditelnou, založenou na apoštolech a primátu svatého Petra a jeho nástupců. Proti Husovi dokázal, že ani svatý Augustin o Církvi neučil jinak, než jak ona sama vždy prakticky ukazovala. Proto jeho dílo má velkou cenu. Tato cena je ještě větší, pováží-li se, že odpůrci Husovi, kteří byli nominalisté, mohli zavést pojem Církve ještě zrudnější.

rozhledy

K PŮLNOČNÍMU SLUNCI

Návštěva kardinála Josefa Berana v Norsku

Až dosud nebývalo zvykem pražských arcibiskupů jezdit o prázdninách k polárnímu kruhu. Minulý srpen však pan kardinál Beran učinil výjimku. Přitom se též upozorňovalo, že v celé historii křesťanského Norska navštívili tuto zemi doposud jen 4 kardinálové. Kardinál Beran byl pátý.

Po přeletu

V Kodani, bráně Skandinávie, uvítal odpoledne v pátek 6. srpna na letišti vzácného hosta skandinávský apoštolský delegát arcibiskup Msgr Bruno Heim, rodilý Švýcar, se svým sekretářem. V salonku, vyhrazeném významným osobnostem, se nesměle přihlásil první novinář — reportér největšího kodaňského evangelického deníku.

Za dvě hodiny se pan apoštolský delegát s panem kardinálem srdečně rozloučil na schůdkách čtyřmotorového tryskového letadla společnosti SAS, které přes Oslo a přes severní pól mělo letět někam na druhý konec světa. Když po hodinovém letu přistálo na vyjasněném, deštěm umytém letišti norského hlavního města, již ze svého sedadla číslo jedna viděl pan kardinál okénkem, že se přilet neobejde bez srdečného vítání. V hale budovy čekal mjdp. biskup diecéze osloské Jan Gran, který po celou dobu pobytu byl panu kardinálovi nejen hostitelem, nýbrž i průvodcem a občas šoférem. S ním přišel i pan biskup Luis Marie Fernand de Bazelaire de Ruppierre z Chambéry ve Francii, který právě dlel v Oslu, diecézní generální vikář, místní duchovenstvo a konečně a především děvčátko v českém národním kroji s velkou kyticí na uvítanou, a vedle něho, též v národním kroji, sekretářka Norsko-česko-

slovenského pomocného spolku paní Anna Kvapilová, prof. dr. Josef Kratochvíl, ředitel Čs. dálkové školy, P. Jiří Novotný S. J., letošní duchovní rádce tábora, norští představitelé spolku, mnoho krajanů a konečně turisté, cestující, novináři a fotografové.

V té chvíli byl ve střední a jižní Evropě již večer, ale v Norsku, kde to nemají turisté daleko k půlnočnímu slunci, je světlo v létě až téměř do jednácti hodin v noci. Na biskupství vedle katedrály sv. Olava, kde byl pan kardinál ubytován, se zatím sešlo na třicet kněží, působících v Oslu a okolí, na přátelskou besedu, která se protáhla téměř do půlnoci.

Schůzka s novináři a návštěva radnice

V sobotu 7. srpna sloužil pan kardinál mši svatou v biskupské kapli. Po ní učinil zástupcům denních listů a tiskových kanceláří a norské televize tiskovou konferenci, kterou připravil a vedl otec dominikán, pověřený panem biskupem udržováním styků mezi katolíky a tiskem.

Novináři kladli panu kardinálovi otázky týkající se jednak jeho návštěvy v Norsku, jednak Církve a náboženství v dnešním Československu. Nakonec několika českými slovy pozdravil pan kardinál krajan v Norsku přes televizní kameru a pro Nory hovořil německy. Obojí bylo zařazeno též večer do obvyklých televizních zpráv.

Ještě dopoledne si prohlédl v doprovodu pana biskupa Grana památnou radnici města Osla. Budova stojící na břehu Osloského fjordu byla stavěna devatenáct let: základní kámen k ní byl položen r. 1931, a v letech nacistické okupace Norska, když se stala symbolem trpící země, nacisté zakázali v stavbě pokračovat. Teprve po druhé světové válce byla dokončena.

Radnice v Oslu je vhodným úvodem k návštěvě Norska. Pana kardinála a jeho doprovod prováděla monumentální částí budovy členka městské rady.

(pokračuje na str. 218)

Pálčův traktát byl přinesen na kostnický sněm a tam přčten. Štěpán z Pálče usvědčil ze svého díla na koncilu před Otcí mistra Jana Husa.

Tak jeho podněty nové metody v otázkách o Církvi nabyly síly. Ani však Štěpán z Pálče nedovedl skloubit dohromady pojem tajemného těla s viditelnou Církví, přece však slavně dokázal, že Kristus chtěl a ustanovil Církve jako viditelnou hierarchickou a smíšenou společnost. Dokázal také, že svatý Augustin učil totéž, co o sobě učila Církve, a že jeho výroky, které uváděl Hus, byly jen symbolická objasnění kazatelská; Augustin jich mohl použít, protože na jiných místech o Církvi Kristově viditelné a smíšené hovořil jasně.

V posledních letech bylo napsáno mnoho knih o podstatě Církve. Autoři, především němečtí, jako Guardini, Juergensmeyer a Kakes, více než se slušelo kladli po vzoru Rademachera důraz na tak řečený tajemný ráz Církve. Těmto nejasnostem učinila konec encyklika Pia XII. »Mystici Corporis«, v níž jasně ukázal, že Církve Kristova je společnost těch, kteří jsou s Kristem spojeni křtem a kteří aspoň nějakým způsobem z Krista žijí, aspoň beztvorou vírou. Tak byla šťastně skončena dlouhá debata, jež začala ve XIV. století o Církvi Kristově a její postatě.

Jan Hus nepřimmo zavdal příčinu k bádání a Štěpán z Pálče přímo naznačil, jak by se ta otázka mohla řešit, a oba tak přispěli k těmto snahám.

VÁCLAV BENEŠ TŘEBÍZSKÝ

O DUŠIČKÁCH

» Povím ti o dušičkách. Zdá se mi, že jsem ti o tom ještě nepovídal nikdy, « pravil mi můj otec, když jsme šli před několika lety o Všech svatých z požeňání.

Byl také takový dušičkový den. Od Středo-
dohoří až za Smečno visely nad krajem mlhy jako temné, neprůzračné závoje, a pod těmi mlhami bylo ticho, až dusné ticho — dušičkové. Na stromech listí už hnědlo a viselo dolů jako cáry na žebráku.

» Před lety byl v naší vsi starý člověk. Takto mu říkali Refunda. Jak se jmenoval, opravdu nevím, protože ho nikdo nikdy jinak nepojm-
noval. Ale my se ho báli všichni, protože o něm povídali, že mnoho umí. A takových lidí, co uměli mnoho, se za mých let báli, ale vážili si jich. A Refundy si taky vážili. Chodíval v uherských kamaších, na sobě míval starý vojenský plášť, v tom plášti hluboké kapsy; mohl obejít celou ves, a ty kapsy byly přece jen plny dopola. Ale na Vše svaté mu z nich krajíce vždycky čouhaly; ale nesnědl z nich ani jediného. Kvečeru šel na hřbitov, na každý hrob položil kousek chleba, a když celý hřbitov obešel, usadil se ve zvonici na schodech. A když se ščilo, bylo na hrobech černo, protože na všech seděly vrány a zobaly chléb. Starý Refunda zpíval na zvonici :

Odpočíte v pokoji, po boji,
věrné dušičky,
království nebeského
dědičky

A když přezpíval, vytáhl z kapsy růženec a modlil se celičkou noc. Leckdy ho šli zkou-
mat, zdali na zvonici neusnul, ale plížili se kolem kostela jen po prstech. Refunda však nikdy nespal. A když zaslechl, že ho jdou špachovat, rozkřikl se na schodech, proč chodí budit dušičky a rušit jeho modlitbu. — , A vy se, Refundo, nebojíte? « otázali se ho lidé, když chodil druhý den po vsích pro sebe. — , Bodej bych se bál, « odsekl, a už se ho nikdo neptal, jak že to, že se nebojí. A kde mu dali více, pověděl také více. — , To vám přijdou

o půlnoci všechny ty dušičky ke mně, a to vám bývá šum, jako když se v Rejholku a v Čer-
ných dolech staré borovice rozvadí a hlavami jejich hvízdá vítr a to hvízdání proniká až do kostí. Což jste to neslyšeli? « — , Neslyšeli, Refundo. « — , Hm, hm, neslyšeli; ale kdyby nebylo mne a mých modliteb, to byste je věru slyšeli, protože by přišly k vám za okna. « — , A jak vypadají ty dušičky? « — , Jak vypa-
dají — jako světélka. Které to světélko se třepeťá jako hvězdička, ta dušička je v nebi, které svítí jako plamének, ta vyjde z očiště co nevidět, a které hoří do modra, jako kdyby plakalo, ta trpí nejvíce. « — , A naše jstc tam neviděl? « — Starý Refunda sklopil hlavu, ruku si položil na čelo, jako by se rozpomínal, po-
tom se podíval na selku a řekl: , Od vás tam byly dvě modré a tři jako hvězdičky. « A selka si oddychla. Kde si ho uměli naklonit, všude pověděl, jak je jejich dušičkám. «

» A vy jste se ho nikdy neptal, tatíčku? «

» Já byl tehdy chlapec. Ale tvůj dědeček s ním byl zadobře. A dědečkovi Refunda vždycky pověděl, protože mu tak leckdy zašil plášť, poopravil beranici, olemoval vestu nebo dal kus sukna na záplaty. «

» A jaképak byly ty naše dušičky? «

» Samá světélka, chlapče, a samé hvězdičky. «

Otec na chvílku umkl. Šli jsme do Květnice. A na Květnici od hřbitova je hezký vršek. Stařeček sedmdesátník musí zvolna, prsa od-
dychují tížeji a povídá se to nedobře. Já se ohlédl zpět ke kostelíku. Tak tiše vyzíral z údolí a kolem něho ty kříže na hrobech, jako děti kolem dědečka s hlavou bělounkou, a za ním na stranách černé lesy, nad lesy oblaka a pod nimi prázdnost, bez zpěváčka, jedině nad Mla-
dinami zakroužilo hejno kavek, a ty ještě odle-
těly hlouběji do lesů, daleko za pozeň.

» A Refunda chodíval o Dušičkách na hřbitov každého roku a vždycky býval na schodech ve zvonici celinkou noc, « začal opět otec, když jsme byli nahore. » Až jednou ráno nalezl ho zvoník na schodech s růžencem kolm prstů obtočeným, s hlavou svěšenou a rty polootevě-

nými, jako by zrovna doříkával » nyní i v hodinu smrti naší, amen «. — , Refundo, co to, že vy jste usnul? » zavolal na něho; došel po několika schodech k němu a zřehýbal jím. Refundovi svezly se ruce níže, hlava sklesla skorem až ke kolenům, a zvoník nedošel už ke zvonům, horempádem běžel panu faráři povědět, že dnes vzaly dušičky Refundu s sebou. A když šel průvod hřbitovem a všemi zvony vyzváněli, ležel Refunda tiše, s očima zavřenýma, v se-pjatých rukou s růžencem, a pan farář pomodlil se za něho pod křížem zvláště 'Otčenáš'.

- A lidé pro Refundu plakali, protože už jim nikdo nepoví, kde jsou jejich dušičky, protože tolik jako on nikdo neuměl a tolik odvahy, aby celou noc přemodlil se na hřbitově, neměl také nikdo. Dnes už by tomu lidé nevěřili, a kdyby jim tak Refunda řekl, že tam neviděl z celé vsi nikoho, bylo by jim to jedno, tak jedno, jako že bylo dnes požehnání, po požehnání modlitby za dušičky a na těch modlitbách já, ty, z naší vsi několik a odjinud žádný.»

Byli jsme už v Hrachovce. Potkávali jsme žebráky, a jeden si nám postěžoval se slzami v očích, jací nyní ti lidé jsou, že ani dnes jim nedají, že je všude zavřeno, jako by nevěděli, že, co dají dnešní den žebrákům, jako by to dávali dušičkám.

Otec zakýval běloučkou hlavou a zdálo se mi, jako by si byl zašeptal slova národní písně:

Kam jsou se ty časy poděly,
který v mej mladosti bejvaly,
už nejsou, už nebudou,
to trápí hlavu mou šedivou ...

Než, je také mezi dušičkami — první rok. Jsem od toho hřbitova, kde odpočívá, přes lesy, přes vrchy a přes vodu. A věru, kdybych mohl a šel se podívat na ten tichounký hřbitov kvílický, ač nevím třeba tolik, co věděl Refunda, kdo ví, zdali bych neviděl třepetavou hvězdičku světloňkou a nepoznal mezi tisíci, čí je to v ní dušička. Ba poznal bych, protože klečel bych na rově, na němž zelená se netřesk s barvínkem a sklánějí hlavinky uvadlé » václavky «, a protože poletovala by nizounko nad hlavou mou a povídala by mi pohádky, ale ne takové, jako když jsme spolu žili v prostinké chaloupce — poznal bych tě, protože bys mi šeptala zvěsti o věčnosti, ty dobrá, milá, drahá dušičko!

ŘÍM. — Kard. Beran v kruhu Lýskova dětského sboru a ostatních zpěváků na koncertě 30. září

Koncert souborů z ČSSR v Římě

Čtyři soubory, které byly poslední zářijový týden v Itálii na pozvání Umbrijského hudebního festivalu, uspořádaly 30. září večer koncert v Římě v sále Papežského ústavu pro církevní hudbu. Byly to: Symfonický orchestr bratislavského rozhlasu, sólisté a sbor Moravana z Prahy, divčí sbor Pražské konservatoře a Lýskův dětský sbor z Brna. Předvedli: Magnificat od Jana Sebestiána Bacha, Crelo ze mise složené k svatořečení sv. Jana Nepomuckého od A. Caldary (1670-1736), Českou píseň od Bedřicha Smetany a závěr z oratoria Svátá Ludmila od Antonína Dvořáka. Dirigovali dr. Václav Smetáček a Otakar Trhlík. Šel ani nestačil pojmenovat všechny, kdo koncertu, byt uspořádanému narychlo, soukromě a na pozvání, chtěli být přítomni. V první řadě seděl pražský arcibiskup kard. Beran, mons. Tomášek a slovenští biskupové, kteří z ČSSR přijeli na koncil, mons. Žak ze Sv. Hypolita v Rakousku, mons. Mořkovský z USA, čtyři biskupové z misijních zemí, podsekretář z italského předsednictva ministru Salizzoni, starosta města Perugia, které soubory do Itálie pozvalo, členové římské československé kolonie a jejich italská přátelé. Po koncertu kard. Beran šel k dirigentovi a sólistům, aby jim blahopřál za vynikající výkon a za koncert poděkoval; s dětským sborem se dal vyfotografovat. — Vděčný dlouhotrvající potlesk po každém čísle byl pro účinkující do jisté míry zadostučiním za nemilý incident, jehož se stali obětí na jednom koncertu v Perugii. Obecenstvo tam projevilo svůj nesouhlas s provedením skladby východoněmeckého Pavla Dessaua Rekviem za Lumumbu; samy komunistické deníky ve svých posudcích psaly, že nebylo vhodné vzpomínat jako hrdiny muže, jehož stoupení v Kongu zavraždili 15 italských letců. — Italský tisk ve svých článcích hodnotil koncerty vesměs příznivě, poznamenal však, že čs. soubory — podobně jako Akademický pěvecký sbor z Moskvy — měly na programu duchovní skladby, které doma předvádět není dovoleno, že to jsou » exportní artikly «. V bratislavském rozhlase považovali dokonce za nutné tento výběr pro Perugii odůvodnit. Zahajovacímu koncertu, na němž byly předvedeny Tanec mrtvých od Artura Honeggera a Ludi Mariae od Bohuslava Martinů (podle středověkého duchovního dramatu), byl také přítomen kard. Beran.

Pošlete co nejdříve předplatné na rok 1966.
A za rok 1965 jste zaplatili?

Na památku zanechal na radnici pan kardinál svůj barevný portrét s vlastnoručním věnováním městu Oslu.

Na prohlídce norských lodí

Na poloostrově Bygdý si pan kardinál prohlédl i další pomníky typické norské minulosti: slavnou loď z doby bojovných Vikingů, nalezenou u Osebergu, a další památky v ní nalezené, a jiné pomníky této hrdinské doby, snesené rovněž do tohoto muzea. Na těchto elegantních plavidlech pronikali staří norští Vikingové nejen do střední Evropy, Středomoří, do Anglie, Skotska a Irska, nýbrž až na Island a ještě dále: do Gronska a na severoamerický kontinent. — Potom pan kardinál vystoupil i na palubu světoznámé lodi Fram, postavené roku 1893 pro výzkum polárních moří, s níž jsou spojena jména slavných norských polárních badatelů a mořeplavců nové doby: Nansena, Otto Sverdrupa a Roalda Amundsen, jehož výprava byla dopravena do Antarktidy touto lodí a vyvrcholila 14. prosince 1911 vztýčením norské vlajky na jižním pólu. Krátce před druhou světovou válkou byla Fram umístěna do zvláštní hangárovité budovy a zpřístupněna veřejnosti.

Katolickým Oslém

Odpoledne v doprovodu pana biskupa Grana prošel se pan kardinál po norském »Vatikáně«, jak vtipně nazývají Norové skupinu katolických budov a ústavů, obklopující biskupství a katedrálu. V nich jsou diecézní úřady, redakce a administrace diecézního katolického časopisu, fara, knihkupectví, Charita, katolická nemocnice, katolická škola, kláštery řeholních sester.

Norsko je dnes zemí převážně protestantskou. Ačkoliv většina Norů náleží k státní luterské církvi, nelze zde hovořit o reformaci ve středoevropském slova smyslu. Protestantismus byl v zemi úředně zaveden podle zásady »*cuius regio, eius religio*«, když ztratila svou politickou nezávislost a dostala se pod vládu luterských dánských králů v roce 1537. Bylo však zapotřebí jednoho století, aby nová víra pomalu zapustila v ní hlubší kořeny. Reformace v Norsku nepřinesla však zpočátku mnoho změn v obřadech a ve vnějších náboženských projevech. Ty se vyvinuly teprve časem. Katolicismus se ponaáhlu vytrácel ze života lidu. I dnes se tvrdí, že z něho nikdy úplně nevymizel, poněvadž lidové zvyky a hudba, zvláště na venkově, jej uchovávala až dodnes. Jejich původ a smysl však již byl dávno zapomenut.

Ve skutečnosti tedy katolicismus a jeho vliv nebyl v Norsku zřejmý od konce středověku až do poloviny 19. století. Teprve v posledních letech začíná nabývat dynamická katolická menšina (jen asi 4000 duší) významu i ve veřejném životě.

Nyní byl na pokraji Osla vybudován i první klášter rozjímavých sester dominikánek, kterým po prohlídce »Vatikánu« platila k jejich velké radosti návštěva pana kardinála. Dominikánky přišly z Fran-

cie, ale už mají mezi sebou rodilé norské konvertitky a časem budou v něm žít pouze norské sestry. Přítomnost pana kardinála všechny dojala. Směl použít své výsady a se svým průvodem vstoupit do klauzury, prohlédnout si chór, vazačství knih, prádelnu, klášterní knihovnu, kuchyni, jídelnu, rekreační místnost. Promluvil pár slov k sestřám, jichž je na dvacet, poprosil je, aby ve svých modlitbách vzpomínaly i na věřící a kněze v Československu, a dal jim své požehnání.

Uprostřed města na návrší mezi moderními mrakodrapy s krásným výhledem na fjord je staveniště nového farního kostela a klášteríku otců františkánů. V dešti a pod deštníkem procházel pan kardinál s představenými staveniště okrouhlého chrámu. Potom navštívil i převorství otců dominikánů, jejichž úkolem je apoštolát mezi norskou inteligencí. Pořádají náboženské kursy pro přibližně padesát konvertitů v hlavním městě. Většina z nich jsou studenti a mladí intelektuálové. Proto Církev nabývá dynamičnosti a s takovou nadějí pohlíží do budoucnosti. Tito mladí konvertité získávají svou mravní opravdovostí sobě i Církvi obecnou vážnost. Tím, že Církev v Norsku od dob reformace vlastně neexistovala, není tam dncs patrný antiklerikalismus jako v jiných evropských zemích, kde po staletí byla terčem náboženských útoků, a snad proto nejsou v Norsku náboženské předsudky tak silné jako jinde. Pan kardinál poželnal práci dominikánů, z nichž někteří jsou původem Francouzi, ale všichni hovoří plynně norský, jiní jsou již rodilí Norové — konvertité.

Večer uspořádal pan biskup pro představené řeholních řádů a kněze vedoucí diecézních úřadů, za přítomnosti předsedy Československo-norského spolku a prof. dr. Josefa Kratochvíla, večeři ve své vile nedaleko Oslu, na počest vzácného hosta.

Nezapomenutelná neděle

V neděli 8. srpna ráno o jedenácté hodině sloužil v katedrále pan kardinál pontifikální mši svatou za Československo pro krajany v Oslu a pro děti Čs. dálkové školy a jejich vedoucí. Katedrála byla zaplněna, poněvadž mimo krajany přišlo i dost norských katolíků, rodin diplomatů a turistů. Bývá jich v srpnu v Oslu vždy hodně a s oblibou chodívali na nedělní mši do katedrály.

Průvod v čele s biskupským křížem, jež uzavíral žehnající pan kardinál v mitře a s berlou, vstoupil do katedrály hlavním vchodem. Na schodech stál zástup, aby ho při vstupu pozdravil. Uvnitř pan kardinál za zpěvu písně »Ejhle oltář« se ubíral žehnaje k oltáři, kde obrácen tváří k věřícím sloužil mši svatou. Před oltářem stály české děti v národních krojích s táborovými vlajkami.

Po evangeliu pronesl pan kardinál české kázání na nedělní evangelium o pláči Krista Pána nad Jeruzalémem. »Láska k národu byla živá i v srdci Ježíšově,« pravil. »Je živá i v našich srdcích. A příběh dnešního evangelia nás nutká se zamyslet, co bychom měli pro náš národ dělat, aby nemusel i nad ním Ježíš plakat, aby mohl dobrotivý Bůh

odvrátit od našeho národa každou hroznou zkázu. » Pak se obrátil s přítomně s otázkou: » A co my můžeme dělat a co my bychom měli dělat na odvrácení hrozných zkáz našeho lidu a národa? »

V odpovědi připomenul prosbu z litanií k sv. patronům českým: » Od zkáz naší mládeže, vysvoboď nás, Pane », a dodal, že šíření ateismu bylo hlavně a úmyslně zaměřeno na mládež, a kde rodina nezachraňovala víru v duších mladých, tam byla s bezbožectvím života i nemravnost, takže sám komunistický tisk dnes volá po výchově mládeže podle marxistické morálky.

» Morálka bez Boha, bez víry ve spravedlivého Soudece a Znatele našich i nejtajnějších myšlenek a tužeb, mládež před znemravnělostí nezachrání, » prohlásil pan kardinál. Zkáza mládeže však má za následek i rozvrat rodinného života, jak již dokazuje stále stoupající počet rozvodů doma. Rozvrat rodinného života je příčinou zkázy a rozvratu celého národa, neboť hničící buňka zavíná zkázu celého organismu. Pouze v jednotě a lásce je síla.

Závěrem vyzval děti i dospělé, aby se hodně modlili k českým svatým patronům za naši mládež, k svatě Ludmice za naše rodiny a za matky, k svatému Václavu za náš lid a naši vlast a k Matce Boží, o níž se říkávalo, že milí byli Čechové Matce Boží, poněvadž Matka Boží byla milá Čechům.

K norským a cizím vědcům pronesl pan kardinál několik slov německy a žádal je, aby se utíkali v modlitbě k norskému národnímu světcovi a patronu sv. Olavu, který měl velkou zásluhu o sjednocení a osamostatnění norských kmenů a o jejich pokřesťanění podobně jako sv. Václav v Čechách, aby si vážili svobody vychovávat děti křesťansky, neboť křesťanská výchova je základem rodinného štěstí i národní jednoty.

Český zpěv se ozval ještě dvakrát: při obětování se nesla katedrálou krásná píseň » Otče náš « a po mši svaté se ozval mohutně svatováclavský chorál, k němuž se přidali i pan kardinál.

V sále farní katolické školy přišel český primas mezi krajany, kteří se sjeli z Osla i okolí, a pokud čas dovolil, s každým si pohovořil aspoň krátce a podpisoval na památkové obrázky sv. Otce jako upomínku na slavný den. Tím ovšem nebyl nedělní program ještě vyčerpán.

(Pokračuje)

A. Z.

ARCIBISKUP SHEIL - SPOLUTVŮRCE CHICAGA

Málokterá světová metropole prošla tolika přeměnami jako Chicago, rozložitě velkoměsto rozprostírající se s přílehlými předměstími do délky sto kilometrů. V jeho okruhu žije přes šest milionů obyvatel, původem a propádem s nejružnějšími končinami světa; a elektronické kalkulační přístroje společnosti Honeywell, IBM, Univac a jiné souhlasně předpovídají tomuto velkoměstu s tolika našimi krajany, že do roku 1980 bude na jeho ploše usazeno o sto padesát procent lidí více. Splavnosti řeky svatého Vavřince, kterou dnes ve velkém počtu

projíždějí zaoceánské parníky směrem k Chicagu, se stala metropole na Michiganském jezeře velkým vnitrozemským přístavem Spojených států. Není proto divu, že chicagské mrakodrapy, které už v minulých letech rostly jako houby po dešti, vyrůstají před jezerem Michiganským, jež je rozložitější než Československá republika, v měsíčních přestávkách ještě čiperněji: do tří let jim má vévodit státopochodový mrakodrap.

Necelých 150 let staré, vlastně mladé moderní velkoměsto, které tak překotně mění svůj vzhled, prošlo před druhou světovou válkou, hlavně kolem údobí starostování krajana Antonína Čermáka, řadou svízelných, těžko zvládnutelných krizí. Pod stíny mrakodrapů, v rámsu budování, za stálého přílivu nejrozličnějších přistěhovalců, nedokázala by ani sebelepší vláda a městská správa zdotat stohy rychle se hromadících sociálních problémů. Do mezer prudkého růstu se natlačila nejedna zločinnost, nakupilo se také dosti bídy, a zvláště za doby hospodářské krize po roce 1929 nepřijemně rostla; pro výchovu mládeže nebylo dost škol ani míst pro rekreaci, a tak její široké masy se rotily v gangy — skupiny zkažené mládeže. Na různých místech Chicaga se vytvořily tůně s tolikerými neřestmi, že Upton Sinclair nepřibarvoval, když o jedné čtvrti napsal proslulý román *Džungle*. Onu čtvrt za jatkami pomohl přeměnit v příkladně čistou dělnickou čtvrt páter Ambrož Lev Ondrák, pozdější opat svatopropokpý. Vzorem a pomocníkem byl mu v tom jeho přítel, velký reformátor chicagského sociálního života, pomocný arcibiskup Bernard J. Sheil.

Arcibiskup Sheil je dodnes nejuctivější postavou Chicaga. V září tohoto roku byl znovu vyznamenán jako nejvýznamnější občan města. Takřka před padesáti lety na něho hluboce zapůsobilo odsouzení a poprava mladého provinilce, kterého jako vězeňský kaplan doprovázel na elektrickou židli. Tehdy noviny barvitě líčily zvrhlost mladíka a chrllily odsouzení. Mladý kněz Sheil se zármutkem sledoval, že na lavici provinilců měla také sedět tehdejší společnost — mládež byla také jejím výpodem. Hrdiny se jí stali Al Caponové a kapitáni chicagského gansterského podsvětí. Mučil se vždy přemýšlením, jak neblahý stav věci napravit.

Poprava mladého provinilce zůstala vryta v mysli pozdějšího biskupa Sheila i proto, že podobné poměry trvaly dál a větší počet mládeže šel cestou daleko od Božího i světského zákona. Biskup Sheil přišel na jedinečný způsob nápravy a dostal k němu od svého ordináře povolení i všemožnou podporu. Začal organizovat v nejzaostalejších oblastech chicagské metropole boxerské turnaje pro mládež — mládež bez rozdílu náboženského i národnostního zápasila o zlaté boxerské rukavice biskupa Sheila. (Nechť nikoho neudiví, že pan biskup si právě vybral tvrdý sport box: v Americe tak zvaný football je sport mnohem tvrdší a hráči musí zápasit v ochranných helmách a jsou takřka poloobrnění.) Vítězové boxerských turnajů biskupa Sheila se stali přes noc hrdiny — tak byla takřka rázem odvedena

pozornost od » hrdinů « z řad rváčů a vrahů chicagského podsvětí. Všude se tvořila centra, mládež se rotila v kluby zápasníků — a to byl základ pozdější organizace biskupa Sheila : CYO — Catholic Youth Organisation, česky bychom řekli Sdružení katolické mládeže.

Všechny chicagské katolické školy se do akce zapojily, kněží, řeholnice panu biskupovi pomohli — a v centrech byly otevřeny dveře pro veškerou mládež, pro všechna vyznání a všechny rasy. Při boxerských turnajích nezůstalo. K činnosti CYO se přidružilo mnoho dalšího : vyrostly kapely, rekreační střediska, školy pro učně, vznikaly letní tábory mládeže — mládež biskupa Sheila se stala ozdobou města.

Biskup Sheila, ač nebyl ordinátem, se stal vůdčí postavou celoamerickou. Postavil se do čela odborových organizací, mnohokrát šel pro masy pracujících žádat spravedlivější a značně větší podíl, propagoval papežské encykliky o sociálním řádu, vybudoval universitní kolej, školu sociálních nauk, katolický rozhlas, nejedny katolické noviny, pracoval pro sociální zákonodárství a po celém Chicagu a okolí vyhledával všechna protivitství, a organizovaně i ze svých prostředků je napravoval. Miliony dolarů, darů, prošly jeho rukama a byly rychle rozdány. Přistěhovalci našli v něm svého ochránce a pomocníka. Kromě toho pan biskup už dlouho před ekumenickým hnutím v Církvi pěstoval silně ekumenismus, i k nelibosti mnohých katolíků. V jediném článku se nedá ani v hrubých rysech vylíčit činnost tohoto moderního apoštola.

Celá Amerika mluví a psala o činnosti biskupa Sheila. Po smrti kardinála Mundeleina prezident Spojených států v nadšení nad prací biskupa Sheila psal svatému Otci a žádal, aby biskup Sheila se stal sídelním arcibiskupem v Chicagu. Takové intervence nebvají šťastné — a možná nepřímo přinesla dobro. Kdyby se pan biskup Sheila stal za válečných let sídelním arcibiskupem, nemohl by zdaleka rozvinout svou činnost. Byl by značně umořen administrativními povinnostmi v největší americké arcidiecézi a Chicago by ztratilo mnoho reformního ducha. Ideje biskupa Sheila, že Chicago není jen v siluetě mrakodrapů, ale v důstojnosti lidí, ve starosti o sociální pořádek, a že je třeba najít způsob, jak lidi, hlavně mládež, moderním způsobem vést k Bohu, zapůsobily. Staly se programem většiny činitelů Chicaga i v Církvi samé. Arcibiskup Sheila vnesl tak do Chicaga nového ducha, stal se doslova spoluvůdcem druhého největšího města Spojených států, a neméně vtiskl svůj ráz katolické Církvi v Americe.

Arcibiskup Sheila dosud pracuje. Není ho vidět jen při svěcení základního kamene pověstného Marina City, oněch šedesátiposchodových kruhovitých obytných mrakodrapů, při kolosálních začátcích Jupiter Centra, při té či jiné impozantní nebo menší slavnosti. Žije novými plány a jejich realizací — co předloží novému sídelnímu arcibiskupu Codymu, čím by se dalo přispět Církvi a milionům lidí. V jeho poměrně prosté rezidenci při kostele svatého On-

dřeje byl návštěvou president Truman, všichni nejdůležitější činitelé amerického života — a všem arcibiskup Sheila jako lidem v Chicagu připomínal moderním způsobem evangelium. Všechny počty proměnil v dary pro druhé. A není bez zajímavosti, že pan arcibiskup všele touží osobně poznat i českého primasa kardinála Berana, » toho nejvýraznějšího hrdinu dneška «. Zřejmě jsou si blízko : oba mimořádným způsobem apoštolují pro Krista.

Emil Petřík

Život z víry

CTNOST SILNÝCH

U mnoha křesťanů nemají dobrý zvuk tak řečené ctnosti pasivní, jako trpělivost, pokora, mírnost, shovívavost, čistota ; ty prý dnešnímu člověku neimponují, protože více láká výboj než obrana. (Kdo takto soudí, nemá tušení, co síly je potřeba i k těmto » trpným « ctnostem, a právě k nim.)

Beze všeho však každý uzná, že *statečnost* je ctnost skutečná, opravdovská. V té se zhlíží kdekdto. Už malý chlapec se ve svých pohádkách vidí jako rytíř bez bázně a hany, který statečně srubne hlavu drakovi, aby vysvobodil princeznu. Obecné mínění vidí vzor statečnosti ve vojákovi, který vydává všanc život pro vznešené hodnoty : » vojín statný, přeučatný «, jak ho opěvují lidové písně. Hned uvidíme, že zde prostý rozum usuzuje správně. — Někdy se však statečnost bere dost široce ; namnoze se pod tímto pojmem rozumí pevnost a vytrvalost v každém oboru, kde je zapotřebí překonávat nějaké větší nesnáze.

Kdo je tedy opravdu *statečný* ? Ten, kdo občas přemůže překážky, třeba i těžké, nemusí být ještě statečný. Člověk tak může překonat i značné obtíže, a přece nemá ještě *ctnost* statečnosti. Ty řečené nesnáze je možno někdy odklidit i pod návalem vášně, např. hněvu. Avšak ctnost statečnosti nám dává trvalou pevnost snést a zvládnout takové situace, v kterých vydržet je velmi těžko ; máme na mysli hlavně velká nebezpečí, zvláště života. Silou ctnosti statečnosti snáší křesťan dobře i největší zla.

Statečnost — jako každá mravní ctnost — nás udržuje uprostřed mezi dvěma krajnostmi : mezi strachem a upřílišenou nerozumnou odvahou, smělostí. Ctnost značí totiž vytrvalé jednání podle rozumu. V našem případě ta ctnost odstraňuje překážky, které by bránily lidské vůli, aby nejednala podle rozumu, nýbrž aby ustoupila od dobra pro nějakou nesnáz. A víme, že hlavně strach působí, že člověk utíká od obtížného zla. A zde právě proti tomu zakročuje statečnost, aby se člověk nedal odvést od jednání podle rozumu.

Je ovšem jasné, že takto jednat by vždycky nepostačilo. Občas je nutno rozvážně i zlo napadnout, když totiž je třeba, aby bylo odstraněno, a bychom

měli klid a bezpečnost. A i zde při tom napadání se uplatňuje statečnost: krotí a pořádá přepjatou smělost, aby člověk nevybočil zase na druhou stranu, že by se hnal nerozvážně do nebezpečí hlava nehlava.

Velké slovo má ctnost statečnosti hlavně v nebezpečnosti života, což je pro tělesný život zlo největší. Když člověk vydrží i v této největší obtíži, bude pevně stát i proti zlům menším. A nemáme na mysli jen statečnost ve válečném boji, nýbrž každý případ, kdy se podstupuje pro dobro ctnosti nebezpečí života, jako když kněz zaopatřuje nemocného nakažlivou chorobou, ačkoli ví, že velmi snadno může tu nemoc sám dostat a umřít; podobně lékař a ošetřovatelky.

Řekli jsme už, že ctnost statečnosti je činná dvěma směry: vydržet a napadnout. Na první pohled by se zdálo samozřejmé, že důležitější a hlavnější je to druhé, útok. Vždyť to se zdá známkou větší síly, když se útočí, než když se člověk pouze brání. A ten, kdo snáší útok, ukazuje jenom, že se nebojí, kdežto kdo napadne, projevuje nadto ještě útočnost. Ale bystrý pozorovatel sv. Tomáš usuzuje právě opačně (Theologická summa 2.II.1236, 6). Ono je nesnadnější potlačit bázeň, než řídit smělost. Směllost je totiž oním velkým nebezpečím jaksi samočinně uváděna do náležitých mezí, kdežto strach se pod vlivem nebezpečí jen ještě zvětšuje. A proto v mírném strachu je hlavní úkol ctnosti statečnosti. Náleží jí tedy spíše nehybně vytrvat v nebezpečí, než to zlo napadnout. Jen se do toho vmysleme: Kdy člověk musí mít více síly: tehdy, když má vydržet, či tehdy, když útočí? Při důkladnějším zkoumání dáme za pravdu Andělskému učiteli. Když totiž někdo snáší útok, cítí nebezpečí již jako přítomné — a to více děsí —, kdežto pro útočnicka je to nebezpečí spíše jako budoucí. Snášet to předpokládá někdy dost velké časové trvání; je proto k tomu potřeba velké síly, aby člověk vydržel. Napadnout však může někdo i jenom z náhlého hnutí, jako z hněvu, z nezkoušenosti apod.

A ještě něco. V každé ctnosti je obsažena radost. Jak je to však u statečnosti? Vždyť ta přichází k úkonu jen v okolnostech neradostných, když je člověk ve svrchovaném nebezpečí, zvláště života. A řekli jsme také, že její hlavní úkol je mírnit strach. Kde však je strach, tam nebývá nadbytek radosti. Je tedy statečnost ctnost chmurná, neradostná? — Naprosto ne.

Vím, že hlavní úkon statečnosti je ve snášení smutných skutečností, jako když jde o život anebo je na člověka útočeno alespoň ranami. Jsou zde tedy bolesti duševní i tělesné. Ale zase z druhé strany má ten statečný potěšení z toho, že jedná správně, podle rozumu a víry. Pěkně to vyjádřil ve Starém zákoně stařec Eleazar, když ho mučili: » Hospodine, ty víš, že snáším na těle tuhé bolesti, ale že to v duši z úcty k tobě trpím rád « (2 Mak 6, 30). Někdy se stává, že smyslová bolest je tak prudká, že se necítí ono duševní potěšení ze ctnosti. Ale jsou zase případy, že z milosti Boží propukne duchovní radost tolik, že člověk tělesné bolesti úplně

NORSKO. — Kard. Beran při svěcení základního kamene k nové budově Čs. - norského spolku. Za panem kardinálem jsou mj. prof. Kratochvíl, P. Novotný, který se staral o duchovní blaho dětí na táboře, a paní Kvapilová.

přehlíží. Tak v životě sv. Tiburcia se čte, že když krácel po rozzhaveném uhlí bosýma nohama, prohlásil, že se mu zdá, jako by šlapal po rozkvetlých růžích. — Ale to jsou případy mimořádné; pro normální poměry je ctnost statečnosti právě na to, aby rozum nebyl pohlcen tělesnými bolestmi. Právě potěšení ze ctnosti přemáhá ten živočišný smutek, takže člověk dává přednost dobrou ctnosti před tělesným životem. Výstižně to napsal Aristoteles v Ethice Nikomachově: » Kdo podstupuje nebezpečí a má z toho radost nebo alespoň ne zármutek, je statečný. « (V překladu Křížové str. 29.) Od statečného se proto vždycky nevyžaduje, aby byl pln radosti a oplýval potěšením, že statečně snáší i největší nebezpečnost; dostačí, že přítom není smutný. A to je útěcha i pro nás, slabé.

Opak statečnosti je zbabělost: člověk se vyhýhá protivenstvím i tehdy, když mu rozum říká, že má vydržet anebo je odrazit. Přivodit si např. smrt, abychom se vyhnuli chudobě, hanbě nebo něčemu podobnému, není statečnost, nýbrž zbabělost, slabost, mluveno objektivně. Těžší sice, ale krásnější je vytrvat, bojovat za dobrou věc, trpět pro ni, a je-li třeba, i padnout, ale s praporem v ruce. Tak jedná člověk statečný.

Ondřej M. Petří

Mýlil by se, kdo by si vykládal sněm jako uvolnění vnitřních závazků Cirkve vůči své víře, tradici, asketice, lásce, vůči duchu oběti a věrnosti slovům a křesť Kristovu; mýlil by se, kdo by si vykládal koncil jako ústupek slabé a relativistické mentalitě světa bez zásad a bez nadpřirozeného cíle, jako začátek křesťanství pohodlnějšího a méně požadujícího. Koncilem Cirkve usiluje o moudřejší, modernější způsob vejít ve styk s lidskou duší a moderní společností, a to ne ke škodě, nýbrž k posílení své věrnosti Kristu.

Pavel VI. k saleziánům

stalo se doma, v exilu a jinde ve světě

VE VATIKÁNĚ A V ITÁLII

Z Castel Gandolfa se sv. Otec Pavel 12. září vrátil do Vatikánu. Cestou se zastavil v *katakombách sv. Domitilly*, kde sloužil mši svatou a promešl významné kázání o poselství, jež se z katakomb nese do naší doby, v katakombách sv. Kalista a v památku v tzv. Ardeatinských lomech, postaveném na památku zavraždění 340 Itálů před samým osvobozením Říma z rukou nacistů; na jeden náhrobek položil olivovou větvičku a zažehl věčnou lampu, kterou Památku daroval. — Ještě z Castel Gandolfa jel sloužit mši svatou *do farního kostela města Pomezie*, postaveného za Mussoliniho na místě, kde kdysi byly Pontijské bažiny, a do *klásteru kaple misijních sester františkánek* od P. Marie v Grottaferrate — této mši svaté byly přítomny jen řeholní sestry. — Spolu s bohoslouží v misijních zemích a z Ukrajiny zhlédl film o životě a díle papeže Jana XXIII. » *Přišel člověk*«. Bohoslove předtím hostil a připojil několik cen k věčné loterii, kterou bohoslouží za jeho přítomnosti uspořádali. Po skončení filmu si dal představit režiséra filmu Heřmana Olmho a scenáristu a producenta Vincence Labellu.

V soukromé audienci sv. Otec přijal prezidenta Republiky senegalské *Leopolda Sedara Senhora* a Islandského *Asgeira Aegirsona*, slavného francouzského filosofa *Jacquesa Maritaina*, amerického kosmonauta *Johna Glenna* a anglického katolického spisovatele *Grahama Greena*. Při zvláštní audienci promluvil mj. k účastníkům mezinárodního sjezdu *lékařů radiologů*, k členům informačního a studijního střediska *Mladá Evropa*, k účastníkům mezinárodního sjezdu *tomistického*, který měl za téma » *Bůh ve filosofii sv. Tomáše a v dnešní filosofii*«, a k *vojákům z Německa, Francie a Anglie*, kteří vykonali společnou pouť na Montecassino, kde proti sobě bojovali za druhé světové války.

Soustrastný telegram Pavel VI. poslal *dcery dr. Alberta Schweitzera* paní Eckertové k smrti jejího otce; sv. Otec píše, že si vážil jeho šlechetné činnosti ve prospěch nemocných a zaostalých, milosrdným Bohu odporoučí jeho duši a končí přáním, aby jeho příklad našel hodně následovníky, aby se ve světě šířilo pravé lidské a křesťanské bratrství. — Dr. Schweitzer, mistr ve hře na varhany, evangelický teolog, filosof a lékař, nositel Nobelovy mírové ceny, zemřel 6. září ve své nemocnici v Lambaréné v Gabonu. — *Srou učast též projel* postíjením lavinou v Mattmarku ve Švýcarsku a povodněmi v Prima Porta na římském předměstí; mezi tyto oběti sám zajel, aby je potěšil a přislíbil svou pomoc.

Své 68. narozeniny Pavel VI. strávil *mezi cikány*, kteří se právě 26. září sjeli do Říma na svůj první evropský sjezd. Uprostřed jejich tábořiště sloužil mši svatou, pro nepřízeň počasí pod narychlo postaveným stanem; třiceti dětem podal první svaté přijímání, ozdobil zlatou korunkou sochu P. Marie, královny cikánů, a vyslechl koncert několika cikánských kapel. Původně měl být též přítomen představení duchovního baletu na téma podobenství o hostině; španělská taneční skupina předvedla je v papežském paláci druhý den. Cikáni darovali sv. Otci monstanci, v níž hostie je obklopena ostatným drátem, připomínajícím cikány zahynuvší v nacistických koncentračních táborech. Pavel VI. ve svém proslavu — italském, německém, francouzském a španělském — nabádal cikány, aby si zde v Římě uvědomili své svazky s církví, s velkou Boží rodinou, a aby hleděli zlepšit své vztahy se společností; všude, kudy táhnou, mají zanechat dobrou vzpomínku.

V předvečer 4. sněmovního zasedání sv. Otec posvětil *novou bránu k bazilice sv. Petra*, dílo italského umělce Venancia Crocettiho. Brána v osmi výjevech představuje anděla rozdělovatele milosti a sedm svátostí. Také tato už druhá moderní

bronzová brána byla zhotovena z pozůstalosti čestného kanovníka u Sv. Petra, bavorského knížete Jiřího Wittelsbacha. Tři ze čtyř vstupních bran do baziliky mají už bronzové dveře. Pátá je Svatá brána, otvíraná jen za Svatého roku. 3. září byla vydána *nová encyklika* začínající slovy » *Mysterium fidei - Tajemství víry*«. Encyklika jedná o nejsv. svátosti a o účtě k ní; upozorňuje na netežpečí, která v sobě obsahují názory některých teologů stran přítomnosti Krista Pána v eucharistii a rázu oběti mše svaté.

23. srpna zemřel v severoitalském městě Udine apoštolský intermuncius v Indonésii *mons. Ottavio De Liva*, který byl posledním diplomatickým zástupcem Sv. stolice u čs. vlády; byl z Prahy vypovězen r. 1950.

Archiebiskup z Messiny na Sibiřii узнал lidským způsobem za nevyšetřitelné uzdravení Elišky Aloiové, k němuž došlo 5. června 1958 při pouť v Lurdech; po ponoření do lurdské vody byla náhle uzdravena z těžké kostní nemoci, kterou trpěla téměř dvacet let.

Tajemník sekretariátu pro nevěřící, salesián P. Vincenc Miano, požádal odborníky katolické, protestantské i židovské o spolupráci při sestavení *encyklopedie o moderním ateismu*. Encyklopedie by měla vyjít příští rok v česti řetěch.

Rada pro provedení konstituce O liturgií vydává *městnísk* » *Zprávy*«; jsou to zprávy o tom, jak ve světě probíhá a jak byla přijata liturgická reforma. Dosud vyšlo osm čísel. V pátém byl uveden výnos, kterým byla schválena liturgická reforma v Československu, a v osmém zpráva tmařského biskupa *mons. Lazika* o tom, jak reforma byla přijata v ČSR. *Mons. Lazik* si stěžuje, že není dost knih a časopisů, jak věřícím vyloučit novoty v liturgií; přeje si, aby liturgie Bílé soboty byla zkrácena. Pravidelné čtení evangelia a epistolů v domácím jazyku přijali věřící velmi vděčně.

Příteli Svatých eucharistických sjezdů se bude konat roku 1968 v Bogotě v Kolumbii.

Novým generálním představeným řádu augustiniánů byl zvolen *Ital P. Trapé*. Novou generální představenou mají též řeholnice zvané anglické panny — *vel. matku Edelburgu Salsbacherovou*.

Z filmů promítaných na Benátském filmovém festivalu Mezinárodní katolická filmová kancelář udělila svou cenu japonskému filmu *Rudovous*, který bojuje za odstranění kastovních rozdílů, nabádá k lékařské péči o všechny, především chudé a opuštěné. — Ve svých posudech vaticánských L'Osservatore Romano věnoval pozornost též čs. filmu » *Lásky jedné plavovlásky*«; přiznal jeho některé umělecké klady, shledal ho dost nekonzformistickým, protože nejednou nešelji kritikou marxistické společnosti; po stránce morální ale třeba film odmítnout. — Na festivalu se konala světová premiéra filmu o Janu XXIII. » *Přišel člověk*«. Film podává život papeže Jana podle jeho Duchovního deníku až do zvolení papežem — ale nepřítmo; vidíme spíše prostředí, v kterém chlapec, kněz, biskup a kardinál Roncalli rostl a žil; hlavní osoba Rod Steiger je jakoby prostředníkem mezi osobou, kterou chce představovat, a obecenstvem, na začátku vystupuje jako divák a vypravěč a pak teprve se proměňuje v hlavního herce. Toto rozpolcení má snad za následek nejednotnost filmu. Papež Jan se objevuje na plátně jen jednou, když vstupuje do baziliky sv. Petra.

6. října zemřel v Římě býv. vyslanec ČSR při italské vládě, spisovatel a malíř *Vladimír Vaněk*. Letos v květnu mu bylo sedmdesát let. Pohřební obřady vykonal rektor koleje Nepomucena *mons. ThDr. František Planer*.

Z ČINNOSTI KARD. BERANA. — Na svátek sv. Václava náš primas kard. Beran sloužil dvě mše svaté: ráno před

V ČESKOSLOVENSKU

NÁBOŽENSKÉ ZPRÁVY

konečním plénum, před všeobecným zasedáním, a odpoledne v oltáře Dědice české země v bazilice sv. Petra pro členy naší římské kolonie. Bylo nás letos daleko víc než jiná léta, protože přišli čeští a slovenští biskupové a kněží, kteří jsou v Římě na koncilu, a několik biskupů, kteří působí jinde, ale stále se hlásí k svému českému nebo slovenskému původu: mons. Mořkovský, Biskup a Grutka z USA, mons. Rusnák z Kanady a Zak ze Sv. Hippolitu v Rakousku. Vzájemným hostem při mši svatě byl arcikněz baziliky kard. Pavel Marella, který dovořil, aby mše svatá byla sloužena česky. V kázání po evangeliu kard. Beran mluvil o evropském a celokřesťanském významu panování sv. Václava a připojil velmi časové pončení, že totiž sv. Václav se nezdráhal přinést i největší oběti, aby sloužil tak své Církvi, ale též vlasti a národu. Závěrem dojmavě působilo přání kardinálovo, aby oběti přinesené i z jeho strany urychlila uspokojující uspořádání vztahů mezi státem a Církví v jeho zemi.

5. září kard. Beran sloužil mši svatou v Terranegra u Padovy, kde dp. Jan Fortin, býv. spoluvévě kardinálův, postavil kostel na památku všech obětí koncentračních táborů. — Z Montenera, kde bydlel ve vile koleje Nepomucena, navštívil útvar pro opuštěnou mládež, který vybudoval jiný spoluvévě kardinálův doc Robert Agnelli. Byli přítomni představitelé města Iávorina, zástupce velitele vojenské akademie, velitel vojenské posádky a větší počet kněží z okolí. K slavnosti poslal pozdravný telegram sv. Otec. — 12. září se kard. Beran vrátil do Říma, aby byl přítomen zasedáním čtvrtého sněmovního období, pro něho prvního. — 14. října byl hostem polského kardinála Wyszyńskiego; dal se informovat o přípravách oslav 1000. výročí pokřesťanění Polska. V projevu kard. Wyszyński připomněl, co už od dob Donbravčinyých, která byla první apoštolskou křesťanství v Polsku, spojuje polské a české katolíky. Kard. Wyszyński pozval našeho primasa na závěr oslav milénia. — Westminsterský kardinál Heenan pozval kard. Berana na recepci, kterou pořádal ke čtyřem nekatolickým pozorovatelů na koncilu, aby byl jeho spolihostitelem; zvláště srdečný byl rozhovor s pravoslavnými pozorovateli. — Už v předvečer svátku sv. Cyrila a Metoděje kard. Beran navštívil sluvenský Ústav zasvěcený sluvenským apoštolům a měl pro chovance a obyvatele Ústavu svátostné požehnání.

Drobnosti z koncilu

Na koncilu měla právo přijít 3090 Otců; svou účast ohlásilo 2567: 998 z Evropy — mohli by přijet 1087, 316 z Asie — celkem je pravoplatných členů koncilu 407, z Afriky 338, z obou Amerik 1077 a 76 z Austrálie a Océánie. Velké štěstí měli při odletu Otcové z Pákistánu; několik hodin po odletu jejich letadla bylo letiště v Karáči uzavřeno pro válečný konflikt s Indii. ● Z Jugoslávie a Polska přijeli všichni biskupové, kteří o odjezd požádali; z Mačarska přijelo devět biskupů, kteří na sněmu byli už loni — šest biskupů nedostalo dovolení k odjezdu; z Bulharska zase přijel kapucín mons. Šimon Korkov; žádný biskup nemohl přijet z Rumunska, Albánie, Číny, sev. Vietnamu a sev. Koreje. ● Jako pozorovatelé křesťanských církví nebo hosté sněmovního sekretariátu pro jednotu křesťanů jsou přítomny zasedáním 4, období 102 osoby, které zastupují 29 církví a společenství; pět církví posílá své pozorovatele poprvé: bulharská pravoslavná církev, srbská pravoslavná církev, japonská sjednocená církev Kristova, Federace francouzských protestantských církví a Rada křesťanských církví australských. ● » Auditori«, tj. laici, kteří jsou přítomni zasedáním, je 52: 29 mužů, 13 žen a 10 řeholních sester. Mezi nově jmenovanými je Polák Stěpán Swiezawski z katolické university Lublínské, zakladatel Mariny legie Ir Frank Duff, Ind inž. K. C. Chacko; mezi ženami lékařka Gertruda Ehrlová z Německa a baronka Hedvíka Škodová, která zastupuje hnutí Za křesťanskou obrodu; některé prameny uvádějí, že pochází z Československa. ● K zahájení 4. zasedání poslal pozdravný telegram sv. Otců carhradský ekumenický patriarcha Athenagoras.

Z ČSSR nesměli na sněm

Karel Skoupý, biskup brněnský
Josef Hlouch, biskup českobudějovický
Stěpán Trochta, biskup litoměřický
Karel Otčenášek, biskup královéhradecký
Basil Hopko, feekokat. biskup prešovský
Stanislav Zela, pom. biskup olomoucký
Kajetán Matoušek, pom. biskup pražský
Ladislav Hlad, pom. biskup litoměřický

V památném Stojanově sále na Velehradě byly 6. dubna zahájeny — vlastně obnoveny po přerušení způsobeném komunistickým náparem proti Církvi před 15 lety — přípravné práce pro blahověení olomouckého arcibiskupa dr. Antonína Cyrila Stojana. Předsedou pracovní komise je apoštolský protomotář dr. František Cinek, autor obsáhlého Stojanova životopisu. Komise byla schválena ministerstvem školství a kultury 20. ledna a Národními výbory v Brně a Ostravě 20. února. Komise shromažďuje doklady o Stojanově životě a především o jeho etnostném a svátčím životě. Doklady lze též poslat na adresu římského postulatora procesu blahověení, rektora Ruské koleje v Římě P. Josefa Olšra, S. J.

Ve dnech 18. až 20. srpna se konalo v Praze Symposium Hussianum pěti historického ústavu ČSAV; mezi účastníky došlo často k otevřeně diskusi o významu mistra Husa především pro stránce historické, filosofické i teologické, o jeho vztazích k Jeronýmu Pražskému a Viklefovi. Zásluhu o to měli početní účastníci symposia ze zahraničí. Snad největšímu zájmu se těšil vědecký soubor ředitele Historického ústavu dr. J. Macka a belgického benediktina Pavla de Voogta; zdá se ale, že de Voogtovy argumentace byly přijaty chladně: komunistickým historikům připadalo poněkud naivní vyhlášení Husa v podstatě za pravověrného a přehlížet otázky, v nichž se Hus mýlil po stránce věroučné; katolíky zase bolelo, že de Voogt rozmazáváním stinných stránek Církeve v 15. století dává komunistům do rukou zbraň proti nim.

Začátkem září vedoucí odboru pro náboženské věci v ČSSR K. Hříza dokazoval v pražském rozhlasu pro Itálii, že v ČSSR vládne náboženská svoboda. Prý tam je 4700 kněží, 8000 kostelů, které vydrží stát. Celkem je v ČSSR činných 17 náboženských společeností uznaných státem, mezi nimiž je největší katolická Církev s třinácti diecézemi — ze by Hříza také uznával feekokatolickou diecézi prešovskou? Náboženské společenosti mají vlastní tisk; např. Katolické noviny vycházejí v nákladu 75 000 výtisků, Lidová demokracie 120 000. — Třeba říci, že statistiky, možná pravdivé, jsou udávány celkově, bez jakéhokoliv rozlišování a srovnávání, třeba s r. 1948; tehdy jen katolická Církev měla 7040 kněží a 10 473 kostelů.

PRAHA HRADČANY. — Apoštolský administrátor mons. Frant. Tomášek u brány své katedrály v kruhu věřících.

Zajímavé je srovnat statistiku kněží, kterou uvádí Papežská ročenka 1965 u tří českých biskupství: Olomouc má dnes 539 kněží (proti 1073 v r. 1949), Brno 373 (680) a Hradec Králové 373 (680).

1. září se konal v chrámu P. Marie před Týnem už 2. liturgický den pro duchovenstvo pražské arcidiecéze. Začal koncelebrací u mši svatou několika kněží s biskupem mons. F. Tomáškem, následovaly přednášky a diskuse a skončil vzorovou »českou« mší svatou. Sješlo se mnoho kněží i mimo-pražských: zvlášť dojemná byla věčerní mše svatá s nečekaně velkou účastí věřících, kteří zdravili svého biskupa po italsku - tleskáním. ● 4. září mons. Tomášek vysvětil *obnovený kostel sv. Václava* v Proboštké ulici v Praze-Dejvicích; je to první Boží stánek v Praze, jehož celková úprava plně odpovídá duchu současné liturgické obnovy, píše KN. Úpravy vykonali místní farní příslušníci ve volném čase. ● Od narození jezuitského bratra laika, malíře *Ignáce Haaba*, uplynulo 5. září 150 let. Jeho barokní fresky a olejové závěsné obrazy zdobí četné kostely v Čechách a na Moravě: u Sv. Mikuláše v Praze na Malé Straně, u P. Marie v Hradci Králové, v děkanském kostele v Klatovech, v klášterním kostele na Velehradě. ● *Bazilika sv. Václava na Smíchově* oslavila své osmdesátiny; je to důležitý doklad stavitelského vývoje u nás v 19. století. Chrám je zdoben pracemi Pimerovými, Trenkwaldoými, Suchardovými, Vosmikovými aj. V pravé boční lodi, před oltářem sv. Kříže, je jeden z nejpůsobivějších obrazů pražských

kostelů: *Pieta od smíchovského rodáka Leo Lercha*; dostal za tento obraz první cenu na Světové výstavě v Galerii v Dráždanech. ● *K uctění památky Alberta Schweitzera* byla provedena u Svatého Víta Bachova mše h moll. Učinkovali pražský Symfonický orchestr, pěvecký a dětský sbor čs. rozhlasu a zahraniční sólisté. ● *Kat. noviny 22. srpna* vzpomínají osmdesátých nedožitých narozenin *mons. dr. Ignáce Arnože*, prvního Čechu misijního biskupa v Africe. Narodil se v Podmoklech 1. dubna 1885, první mši svatou sloužil v kapli sv. Václava v letní vile České koleje v Trevi v Itálii 26. července 1910 jako diecézní kněz; pak ale vstoupil do společnosti anglických misionářů z Marianhillu, byl jmenován apoštolským vikářem v Bulawayo v Rhodesii a 30. května 1937 byl v Litoměřicích vysvěcen na biskupa. Zemřel 26. února 1950.

☞ **KNĚŽSKÉ HROBY:** 27. srpna zemřel ve věku 81 let *mons. Alois Tylínek*, býv. arcikněz v Nuslích, dachovský vězeň, zástupce primátora města Prahy a poslanec za lidovou stranu před druhou svět. válkou; pohřbíval ho pražský ap. administrátor mons. František Tomášek.

Dále zemřeli: *mons. ThDr. Josef Burýšek*, někdejší vice-ředitel kněžského semináře v Hradci Králové — na poslední cestě ho provázelo víc než 110 jeho žáků a spolužáků; jezuita *RNDr. Jan Smrz*, který byl v letech před druhou světovou válkou ředitelem Arcibiskupského gymnasia v Praze-Bubeneči, u sester v Dornově důchodců v Budíkovcích a byl pohřben v Horní Slatině u Dačic — k pohřbu poslali telegram biskupové Skoupý a Trochta; *mons. Josef Limpouch*, profesor náboženství v Plzni; *dpp. Leopold Sokol*, katecheta z Hlinska; *Jaroslav Karpíšek*, dlouholetý vikář sedčlanský a farář ve Svatém Janě; *Jan Thaný*, děkan v Kojeticích na Moravě; *Jan Samek*, farář v Látni v Berounu; *mons. ThDr. Jan Konečný*, dlouholetý profesor filosofie a teologie v kněžském semináři v Hradci Králové a pak na bohoslovecké fakultě v Bratislavě a v Olomouci — poslední léta žil na odpočinku v Prachaticích; *Jan Strahál*, děkan ve Vyškově; *Jindřich Gygár*, farář ve Štěplovci; *František Kristl*, administrátor ve Staré Vsi n. O.; *Ladislav Suchánek*, administrátor v Tovačově. — R. i. p.

RŮZNÉ ZPRÁVY

☞ **XIII. sjezd KSČ** začne 31. května 1966. Dva týdny předtím bude zasedat KSS. ● V publikaci »*Vývoj ČSSR v číslech*« nacházíme zajímavou statistiku o stupni kvalifikovanosti vedoucích závodů a vůbec osob, které jsou odpovědné za řízení a plánování národního hospodářství. Z vedoucích pracovníků státní správy má 61,1% jen základní vzdělání, 10,4% nižší odborné vzdělání, 11,2% vyšší odborné, 3,3% úplné všeobecné středoškolské a 4,4% vysokoškolské. Ze všech vedoucích pracovníků většinu odvětví národního hospodářství a správy má vysokou školu jen 11,9%. Podle soukromých zpráv se reforma národního hospodářství, jak si jí přál Ota Šik, neuskuteční, protože kom. strana nechce pustit na vedoucí místa opravdové odborníky. ● *Z deníku v ČSSR* má největší náklad Rudé právo, přes milion výtisků, ale není to upřímný zájem, který vede mnohé, aby si je kupovali; RP má na 250 redaktorů, polovina jsou funkcionáři strany. Zemědělské noviny mají náklad 230 000 výtisků, Mladá fronta 220 000, Práce 272 000, Svobodné slovo a Lidová demokracie 150 000 výtisků. ● *O členství v KSČ není zájem*: v letech 1962-1965 se počet členů zvýšil jen o 4597. ● Na jedné škole v Klatovech uspořádal ČSM anketu o své činnosti skutečně a chtěně: 70% dotázaných žádalo, aby ČSM pořádal zájezdy do ciziny; v ČSM jsou proto, že by jinak nebyli přijati na školu; žc jsou v ČSM, poznají jen podle vybitých příspěvků; ČSM by měl vyvíjet takovou činnost jako dříve skauti. ● *Stříbrná desetikoruna*, vydaná k 550. výročí upálení Jana Husa, má na rubu Husův profil, v bezvousé podobě a v dobovém obléčení; na lici je státní znak ČSSR a pod ním, jako rozdělovací znaménko legendy, hlavice husitského palčátu. ● Jihomoravské vinné-ké město

Bzenec oslavilo v půli srpna 950. výročí svého založení. Jedním památkovým slávy i zkázy tamního hradu i začátku města je dosud zelená lípa v zámeckém parku, které je letos 860 let. Hlavní částí oslav byly výstavy obrazů s bzeneckými motivy, výrobků tamějších závodů a produktů bzeneckých ovoceňářů, zelenářů a vinařů. Specialitou Bzenec je víno zvané Lípka. • *Nové poštovní známky* vyšly k 150. narozeninám Ludovíta Štúra, k nedožitým 75. narozeninám Bohuslava Martině, k 500. výročí založení bratislavské univerzity — Academia Istropolitana —, k 100. výročí smrti malíře J. Navrátila, k Mezinárodnímu symposiu makromolekulární chemie; série šesti známek má námět horského plectva z Krkonošského a Tatranského národního parku.

Jak je to s » turistickým » kurzem naší koruny, ptá se čtenář redakce RP. Oficiální kurs koruny k dolaru je 7,20 Kčs, turista dostane za dolar 16,20 Kčs, když řez, občanovi je dolar poslán drem, dostane zaň 14,20 Kčs, a když bude cestovat na Západ, zaplatí za dolar 36 Kčs. Pojede-li do Bolharska, zaplatí za 100 lvů 1237,18 Kčs, stejně tolik dostane bulharský turista, když přijde do ČSSR, ale oficiální kurs je za 100 lvů 615,38 Kčs. Z dlouhé odpovědi čtenář se jistě nestal moudřejším; redakce nemohla říci, že to stáť okrádá své vlastní občany.

• 17. září byl podepsán Protokol o *sprožitelných vztazích pozinostní občanů ČSSR a SSSR při soukromých cestách do ČSSR a SSSR*. Občané ČSSR mohou nyní zvát k návštěvě nejen své nejbližší příbuzné, jak tomu bylo dosud, ale i své přátele a známé. Tytéž možnosti mají občané SSSR. Doba návštěvy nesmí trvat déle než 90 dní. • V Praze na Národní třídě 32 existuje *advokátní poradna*, která má na starosti dědičné záležitosti čs. občanů v cizině. Letos advokátní poradna ve spolupráci s Tuzexem převedla do ČSSR sedm set tisíc dolarů. • Kolem 1. ledna 1967 začnou práce na *pražské podpovrchové tramvajové dopravě*; první bude trasa vedoucí od Nuselského mostu do Bolzanovy ulice k Hlavnímu nádraží. • Centrum Prahy je od 1. října uzavřeno *nákladním automobilům* nad 3,5 tun. • *ČSSR se účastní Světové výstavy*, která se koná příští rok v Montrealu na společném téma » Člověk a jeho svět«. Úvod do čs. expozice bude tvořit » Siň staletí », v níž se ČR pochlubí svou bohatou minulostí a ukáže některé světové unikáty; v druhé části » Tradice « bude zastoupeno především sklářství, další oddíl má heslo » Svět dětí « a vrchol » Symfonie « bude dokumentovat průmyslový potenciál ČSSR. • *Na přidělení auta* čekalo k 26. srpnu více než 114 000 občanů. • *Sváj první školní rok* začalo 1. září 217 000 dětí, o 17 000 méně než loni, je to důsledek populačně velmi slabých ročníků z konce let padesátých, kdy vstoupil v platnost zákon o přerušování těhotenství. • Jedním z lékařů, kteří ošetřovali dr. Alberta Schweitzera v jeho poslední nemoci, byl Čech dr. *Jaroslav Sedláček*. • 20. srpna před 120 lety dojel do Prahy první vlak z *Oloouce*; na trati dlouhé 250 km bylo 26 stanic, cesta trvala přes deset hodin. *Expres « Ostravan «* dnes ujeede stejnou vzdálenost za 3 hodiny a 6 minut. • *Kanadské úřady oznámily*, že ČR koupilo 5 milionů bushů pšenice; v rámci pětileté obchodní smlouvy Kanada už prodala do ČR 37 milionů bushů pšenice (jeden bush je 36 litrů).

V EXILU A JINDE VE SVĚTĚ

Letní tábory Křesťanské akademie

Od 5. července 1965 v Darney ve Francii opět zaznívaly české písně. Tentokrát to nebyly muzické hlasy českých legionářů, kteří tam během první světové války tábořili, nýbrž hlasy dětí. Šešly se zde, jako jiná léta v táborech pořádaných Pastoračním odborem Křesťanské akademie, děti českého původu z Rakouska, Francie, Německa, Anglie, Holandska a Svěcarska. Letos mezi dětmi byl i jeden chlapec ze vzdáleného Islandu a druhý ze Spojených států. Kolik nás bylo celkem? Přes sto. Tábor se prostíral na okrají městečka v letní kolonii francouzské mládeže. Hned vedle byl krásný les, a měli jsme k dispozici jako hřiště krásnou louku, která náležela našemu táboru.

Tábor jsme začali 5.7. se skupinou dětí, které mluví česky. Zde jako vždy převládala skupina chlapců a děvčát z Vídne, kde obětavost Spolku sv. Metoděje za vedení neuvěřitelného dobrovitěho P. Dominika se meziťm stará o děti. Za týden přijely z Holandska, Německa, Francie a Anglie skupiny dětí, které se učí česky. Poslední skupinou, která mezi nás přijela, byla skupina dospělejší mládeže, která měla svůj vlastní program.

Jak probíhal náš denní program? Po vstávání, úklidu a prohlídce ložnic možnost mše sv. a vztyčení vlajek: francouzské a československé; oznámení denního rozvrhu a pak vydatná snídane. Děti, které se učily česky, měly po snídani aspoň hodinu češtiny. Byly rozděleny do skupin podle řeči, kterou mluví: německy, anglicky, holandsky, francouzsky. Jejich věkový rozdíl ovšem neusnadňoval práci.

V době, kdy byla škola, děti, které češtinu ovládají, měly různá zaměstnání, jako úprava nádvorí, chlapci pak vyřezávání apod., děvčata ruční práce, naučivšími tanečků. Nescházel ani čas na zpěv. Děti rády zpívají naše písně a zpěvem se mnohokrát naučí.

V našem táboře jsme měli vlastní kapli, kde byla neustále nejsvětější Svátost. P. Ježíš žehnal našim zábavám, byl mezi námi.

Po obědě a poledním klidu jsme chodili na vycházky, a dopřádo-li nám to počasí (ach, letos ale tak málo), chodiváli jsme se po skupinkách koupat. V blízkých lesích nescházely ani houby a maliny. Podnikli jsme několik celodenních výletů: dvakrát jsme si přitom po skupinkách vařili a všem chutnalo. Při celodenním výletu k jezeru Gérardmer nám sice přišlo, ale práce jsme si mohli vykonat projížďku na lodi po jezeře. Tehdy jsme také navštívili výstavu dřevěných ptáků a zvířat vyrobených z pařezů. Říkali nám, že je jediná toho druhu v Evropě.

Svůj vlastní program měla dospělejší mládež. Chlapci po příjezdu byli na několik dní tábořiti poblíže jezera Gérardmer. Neuzili mnoho slunce, ale i když jim přišlo, vrátili se spokojeni. Děvčata v této době podnikla několik výletů do okolí Darney. Středem jejich pobytu byl ale studijní sjezd a pak krátká návštěva Paříže. Na studijním sjezdu po různých referátech se čile debatovalo. Referáty jednaly o víře, o poměru mladých k Bohu a náboženství, o psychologii mládeže a o poměru mezi mládeží a dospělými, o volném čase a jeho využití. Obdivovali jsme, s jakým nadšením a s jakou houževnatostí a píli byli účastníci přítomní celému sjezdu.

Středem celého našeho pobytu byla návštěva pana kardinála Berana. Hned od začátku jsme stále mysli, jak vše připravit, abychom co nejlépe přivítali vzácného hosta. Loňského roku nám p. kardinál poslal své požehnutí z vlasti a letos přišel mezi nás. Pan kardinál prožil mezi námi tři dni. Přijel v pátek 23. po jedné hodině. Přivítali jsme ho na nádvorí. Skupina chlapců i děvčát byla v národních krojích. Jeho dobrovitost a milý úsměv odehnal ze všech ostýchavost a obavu. Po obědě se p. kardinál odebral do svého bytu, ale večer přišel zase mezi nás a zůstal s námi i na večerním tábořáku. Neděle 25.7. byl slavnostní den. Sjela se i skupina krajanů žijících ve Francii. Pan kardinál měl ve farním kostele českou mši svatou. Doporvodili jsme ho do kostela ve slavnostním průvodu v krojích. Při mši sv. jsme zpívali naše české písně. Slavnost nebyla jenom naše — celé městečko Darney se k nám připojilo. Po mši se pan kardinál setkal s bývalými spoluvězni z Dachau, byl přijat na radnici starostou města, položil věnec k pomníku padlých, pomodlil se na hrobu sv. Barbiera a navštívil místo, kde byl kdysi tábor našich legionářů a kde také stál pomník, který nacisté za války zbořili. Odpolední slavnostní akademii na počest p. kardinála za přítomnosti diecézního p. biskupa, p. starosty a jiných hostů i občanů Darney se slavnost ukončila. Akademii se všem líbila a děti ukázaly s nadšením a láskou, co dovevdu. V pondělí nás p. kardinál opustil. Děti na něm vyžadovaly autografy, a on je s velkou trpělivostí dával dlouhou dobu.

USA. — Členové Svazu slovenského orelstva a katolíckého sokolstva vzpomínali 4. října první výročí posvěcení svého praporu. Prapor byl pořízen ze součásti orelského praporu, uchráněného před nacisty i komunisty. Mezi 248 čestnými hříbci je na prvním místě hřeb se jménem pražského arcibiskupa kard. Josefa Berana. Na jedné straně praporu je nápis » Slováckých krajů — svatí Cyril a Metoděj — otcové a učitelé«, dále » Gospodi pomiluj«, letopočty a místa dějů. Druhá strana s orlem je obohacena nápisem » Svaz slovenského orelstva a katolíckého sokolstva«, jubilejní letopočet, trvání Svazu. Slovácké ručně vyšité ozdoby zpestřují obě strany.

Tábor se ukončil 30. 7. Všichni se rozjeli znovu do svých domovů. V Darney už nezní naše české písně ani smích našich dětí. Zase jsme prožili krásné prázdniny v příjemném rodinném prostředí, a už se těšíme na příští rok. Musíme poděkovat všem, kteří nám umožnili tento pobyt. Chtěli bychom vyjmenovat všechny, ale jejich řada by byla příliš dlouhá. Nechceme však pominout mlčením po důstojných pánech salesiánech starostlivost p. inž. Jáchyma, který už dlouho před začátkem tábora vše vyjednával a pak s trpělivostí a obětavostí se staral o hmotnou stránku. Již po kolikáté obětavost našich kuchařek pí Svobodové, pí Kučerové a pí Kubešové za pomoci sl. Kelbelové a sl. Štefkové nám připravovaly chutná jídla. Jím a všem ostatním vedoucím Pán Bůh zaplať za jejich nezištnou práci.

RAKOUSKO. — Naši českou katolíčkou ohebná nad Dunajem stihla tento rok další těžká rána: 22. září se odebral na věčnost Karel Šubert ve věku 53 let. Snad nebylo katolíckého podniká, při jehož uskutečnění by nebyl pracoval; v řadě spolků přijal odpovědné funkce — v Jednotě sv. Metoděje, v jednotě Orel, v Českém srdci, v Ča. straně lidové atd. — a také je svědomitě a obětavě plnil. Byl redaktorem a v poslední době administrátorem Vídeňských svobodných listů, Věstníku čs. lidového sdružení a katolíckých spolků redaktorem i administrátorem. Za velké účasti vídeňských Čechů byl pohřben 27. září. Nad hrobem mu za všechnu jeho činnost poděkovali ústřední předseda JSM P. Dominik, ústřední pokladník JSM a člen výkonného výboru Čs. lidového sdružení František Buchal a čestný předseda Menšínové rady Josef Roušar. V katele na Rennwegu byla zádušní mše svatá 2. října.

Do noviciátu benediktinského kláštera v Erlachu blízko Lince vstoupili dva švédští luteráni. Po skončení noviciátu se vrátili do Švédska a začnou luteránskou farnostní komunitu, která bude žít podle řehole sv. Benedikta. K vstupu do kláštera dal svolení jak biskup z Lince mons. Zauner, tak i luteránský dr. Herrlin. Biskup Herrlin požehnal hábity, které novicové v den obléčky oblékli.

USA. — Z farního kostela P. Marie Svatohorské v Ciceru u Chicaga se konal 10. září společný pohřeb známých česko-amerických katolíckých pracovníků: Josefu F. Krále a jeho manželky Marie L. Králové. Zemřeli téměř současně, pan Král v pondělí 6. září a paní Králová v úterý. Paní Králová byla národní předsedkyní České katolícké jednoty, zastávala přední funkce v Národním svazu českých katolíků i v jiných náboženských i občanských spolcích.

USA mají prvního biskupa černé pleti. Je jím P. Harold Perry z misionářské společnosti verbistů, který byl naposled představeným řádové provincie zahrnující jižní státy USA. Mons. Perry bude světitím biskupem v New Orleansu.

Do katolíckých škol v USA se zapsalo v tomto školním roce 5 700 000 žáků a studentů. Je to o 89 000 víc než minulý rok.

NSR. — 22. července zemřel náhle v Mnichově dr. Jaromír Měšťan, spisovatel a publicista. Pohřební obřady vykonal vedoucí české katolícké misie v Německu dp. Karel Fořt.

SOV.SVAZ. — Katolícká diplomatická kolonie v Moskvě má nového duchovního správce Kanadana P. Evžena Laplanta z řeh. společnosti augustiniánů od P. Marie Nanebevaté. Je nástupcem P. Josefa Richarda, který byl v Moskvě od r. 1961.

BRAZÍLIE. — Dr. h. c. Jan Baťa, bratr zakladatele zlínských Baťových závodů Tomáše, zemřel v Brazílii. Bylo mu 67 let. Po r. 1945 se octl v exilu, ale jeho podnikatelská chuť neustala. Mezi uprchlíky propagoval své osídlovací plány v Brazílii.

Jediný existující seminář na LITVĚ mohl přijmout po tomto akademickém roce jen pět boboslovoů do prvního ročníku.

K vánocům darujte dobrou knihu

Škrabal-Petrů, NOVÝ ZÁKON ve třech svazcích	1500 lir
KŘESŤANSTVÍ A OBNOVA SPOLEČENSKÉHO RÁDU	200 lir
Jan Čep, O LIDSKÝ SVĚT	500 lir
Pavel Claudel, SVATÉ OBRÁZKY ČESKÉ (francouzský originál, překlad Jana Čepa, ilustrace Mir. Šaška)	150 lir
Jan Čep, MALÉ REČI SVĚTČNÍ	300 lir
Ladislav Radimský, RUB A LÍČ NAŠEHO NÁRODNÍHO PROGRAMU V ATOMOVÉM VĚKU	900 lir
MODLITBY A CHRÁMOVÉ PÍSNĚ	100 lir
Jan Čing Hsing Yu, UMĚNÍ MILOVAT	300 lir
Bedřich Svatoš, KRÚPEJE ZAŠLÉHO ČASU	900 lir
ALBI SPLENDOR, Život Krista Pána v obrazech, celkem 12 svazčků, celá série	600 lir
Petr Den, RADOST VE VESELÍ	400 lir
Jan Čep, KVĚTNOVÉ DNI	200 lir
Michael Horatzek, K SMÍCIU I K PLÁČI	900 lir
Alois Rožehnal, UNFULFILLED PROMISES, Social Insurance in Czechoslovakia	am. dol. 3,50.
Eystein ÅSRIMSON-Emil Walter, LILIE	600 lir
Jiří Kavka: PRVNÍ SŮL	450 lir
Milada Součková: PASTORÁLNÍ SUITA	300 lir
B. Šírková: POVIDKY A ZKAZKY Z NOVÉ GUINEJE	600 lir
Bedřich Svatoš, ZÁDY K SVĚTU	1200 lir
Anna Achmatová, REQUIEM	200 lir
Robert Vlach, PLÁČ ZA ŠPANĚLSKO	150 lir
Petr Den, SVĚTĚLKO JEN MALÉ	300 lir
Robert Vlach, SLOVA K HOSTU	300 lir
JAN XXIII. K CM JUBILEU	250 lir

(jeden americký dolar je 600 lir)

Objednávky vyřizuje ACCADEMIA CRISTIANA CECOSLOVACCA Roma, Via della Conciliazione 1, Italia.

Křesťanská akademie má též zbytek knih vydaných Sklízni svobodné tvorby. Vyzádejte si seznam.

poznámky

Nový York 4. října 1965

Dojmy katolika a obyvatele Nového Yorku čtvrtého října 1965, v den studený a větrný, prosvícený však ostrým čistým slunečním světlem, byly veliké a povznášející.

Svatý Otec Pavel VI. již vnějškově v pravém slova smyslu přišel, viděl a zvítězil. Zvítězil nad Amerikou, jejíž poměr ke katolické církvi nebyl vždy nejpříteletější, zvítězil nad Spojenými státy, které nemají ani zastoupení u Vatikánu. Ještě v roce 1928, když Alfred E. Smith, katolík, se ucházel o prezidentský úřad, byl smatčen protikatolickou intolerancí. Nyní papež jako triumfátor je přijat nejvyššími hodnostáři Spojených států a veskerým jejich lidem. Co dřív o tomto přijetí říci? Na cestě tak dlouhé, jako je vzdálenost Prahy od Plzně, papež viděl a bouřlivě vítalo podle policejního odhadu na tři miliony lidí, sto milionů lidí v Americe sledovalo jeho jednodenní pouť v televizi. Viděl jsem z svého dlouhého pobytu v Novém Yorku udání amerických prezidentů, astronautů, generála McArtura, anglické královny a mnohých jiných potentátů. Uvítání svatého Otce předčilo všecka ostatní. Kdekoliv přijel do města, aby ho jen zahlédl, Senát ve Washingtonu musel odložit důležité hlasování pro nepřítomnost mnoha senátorů, kteří byli v Novém Yorku. Novoyorčané, blazeovaní a skeptičtí, neodolali zdviženým rukám Pavla VI., kterým symbolicky objímal jakoby celou západní polokouli, poprvé papežem navštívenou, a provolávali slávu, křičeli, tleskali, klekali si a praporky mávali kolenjedoucinou poutníku za mírem. Sám jsem toto všecko viděl na Třetí avenui z okna svého bytu. Papež, kterému se Stalin smál otázkou po počtu jeho divizí, v pravém slova smyslu dohlý Ameriky.

Ve své knize *Rub a líc našeho národního programu*, která vyšla 1959 nákladem Křesťanské akademie, jsem napsal tuto větu: »Ohromná většina naší (rozuměj české) inteligence se nikdy nezmožila k vypracování kekladnému stanovisku k této (rozuměj katolické) Církvi, a to již proto ne, že ve svém metafyzickém kastráctví se na ni dívali jako na něco mrtvého, čím nejlepě prokazali, že byli a jsou i jen prostě historicky a politicky zcela neinformováni«. Prál bych všem našim ateistům, aby 4. října v Novém Yorku to mrtvé a nezajímavé katolictví viděli!

Pavel VI. nezvítěl jen vnějškově, nýbrž byl i tvůrcem vnitřní proměny, která by se neměla omezit jen na den jeho návštěvy. Město Nový York je město pluralističtější než kterékoli jiné

město na světě. Je rozděleno národnostně, rasově, nábožensky i sociálně. Rovnováha mezi jednotlivými skupinami se udržuje sice obdivuhodně, vždy však je to rovnováha uvědomělá, racionální a jaksi umělá. Pavel VI. sjednotil tuto divně směs *spontánním* nadšením a v jednotě myslí. To nebyla obvyklá paráda na Páté avenui, podobná parádám Španěli, Italů, Poláků, Běků atd., atd., kde kromě americké vlajky vlají vlajky jen jednoho jiného státu! Ne, to nebyla obvyklá paráda vojáků, studentů, dětí, dělníků, Kolumbijských rytířů a jak se ty všechny americké ohromné spolky a organizace jmenují. To byla paráda neorganizovaná, bez kapel a praporů, paráda však mladých — na 450 tisíc dětí katolických škol stálo po cestě, kterou papež jel — i starých, všech náboženství i národností, černých i bílých. V černém Harlemu, početném, že Pavel jmenoval černého biskupa v Novém Orleansu, ještě žádnému bělochu nebyly uspořádány takové ovace, ve Spojených národěch ještě žádný řečník nebyl poslouchán s takovou pozorností — chyběli jen zástupci Albánie, kteří se touto nepřítomností patrně nestali důležitější, a na Yankee Stadium, který se denně otrásá vášnivým řevem sportovních fanoušků, bylo při papežské mši ticho jako v hrobě — ticho devadesát tisíc lidí, spojených jedinou myšlenkou. Ekkumenický papež přijal v katolickém moderním kostele zástupce všech amerických věr a ovzduší tohoto porozumění se jako požehnání rozlilo po celém městě.

Nový York je — jako celá Amerika — město hodně zaměřené na časný blahobyt, na technický pokrok, na materiální výhody. Obecný blahobyt někdy není na prospěch duchovnosti, spirituálnosti často jako by spala. Po této stránce návštěva papeže Pavla působilo přímo elektricky. Jako záznakem vzbudil latentní rezervy duchovnosti, uložené v hlubších vrstvách denního života. Sama policie uznala, že měla menší práci než jindy, držet obrovské davu na uzdění. Nebylo cpaní a předhánění, zdá se, že divěně obložení výkladních skříní velkých obchodů kolem chrámu svatého Patrika bylo zbytečné. Lidé se k sobě chovali jako bratři — jako by už napřed znali větu, kterou svatý Otec tak přirozeně řekl ve své řeči k delegátům ve Spojených národěch: »Lidé nemohou být bratry, nejsou-li pokorní.« Zástupcové města největšího, nejbohatšího, nejpřesnějšího atd., byli před člověkem z Říma, který několikrát řekl, že je jen jedním z nich, pokornější než jsou jindy. »Máte před sebou,« řekl papež ve Spojených národěch, »pokorného člověka,

svého bratra, a mezi vámi, zástupci svrchovaných států, člověka opatřeného jen malinkou symbolickou mocí... bez světské moci, bez ctižádosti závodit s vámi.« A přece zástupci tolika států poslouchali pozorněji, než poslouchají slovně tohoto světa, A naslouchali mocně, která jistě byla vyvrcholím a smyslem návštěvy Pavla VI. v Novém Yorku a v Novém světě: »Tato stavba (rozuměj Spojené národy) nemá své základy jen v tomto hmotářském světě, byla by v tom případě jen domem postaveným na písku. Má své základy především v našem svědomí. Udeřila hodina k našemu obrácení, k osobní proměně a vnitřnímu obození. Musíme si zvyknout myslet o člověku novým způsobem...«

Pavel VI. se v Americe podobal rozsvačci, který sel zrno hořčičné na svém poli. Kéž z tohoto semene, nejménšího mezi všemi, vyroste strom, aby nebesí ptáci mohli přiletnout a usadit se v jeho větvích.

Iadislav Radimský

Jazykové drobnosti

Přiliv cizích studentů na české vysoké školy je poměrně značný; z velké části pocházejí z Asie, Afriky a Latinské Ameriky. Jsou to převážně studenti lékařství a technických oborů. Najdeme však mezi nimi i takové, kteří se připravují k tomu, aby požději na vysokých školách ve své vlasti přednášeli o českém jazyce, kultuře a literatuře. Jejich příchod však postavil naše vysokokoleké pracovníky před novou úkoly: naučit v krátké době tyto studenty jazyku tak, že se mohou nejen pohybovat v českém prostředí, ale hlavně sledovat univerzitní přednášky, studovat z českých knih a skládat v českém jazyku i zkoušky. Čeština se jim tedy musí podávat »jako cizí jazyk«. — První roků se vždycky věnuje intenzivnímu studiu češtiny, a můžeme říci, že s dobrým výsledkem. (Já sám jsem se náhodou setkal ve vlaku s italským studentem, který po šestiměsíčním pobytu v Čechách mluvil gramaticky skoro bez chyb, jen ve výslovnosti trochu pokulhával. Mimochodem: od něho také jsem se dověděl, že hned po pádu Chruščovově se někteří čínští studenti vrátili do Prahy.) Jeden africký student v Praze píše dokonce české verše, jiný do češtiny přeložil a u nás vydal pohádky svého národa. — Češtině se studenti učí většinou na základě angličtiny, francouzštiny nebo španělštiny jako výchozího a zprostředkovacího jazyka.

V Halle ve východním Německu vyšla loni Učebnice češtiny pro Němce (Wir lernen Tschechisch sprechen). Autorem je lipský slavista a bohemista R. Fischer.

Profesor zářebské university Ljudevít Jonke vydal r. 1964 knihu *Spisovný*

dopisy · dotazy · odpovědi

Z dopisů

V 6. čísle NŽ ve článku « Náboženství v ČSSR stále odolává » uzavíráte, že s výsledky ankety o náboženském životě můžeme být spokojeni. Dovolují si upozornit, že suchá, upatrná a pravdě ne zcela odpovídající fakta referátu, který byl psán a uveřejněn komunisty, zastávají daleko za skutečností. Dnešní stav náboženského života a ctění v ČSR je pro režim mnohem černější, než jak připouští onen referát Fríky Kaulcové; a je tím radostnější pro všechny věřící.

V ČSR existuje do značné míry náboženská nesvoboda — to je známo. Ale nedá se říci, že by tato poškození svobody náboženství, až se jeví ve formě brutálního pronásledování kněží a řeholníků, nebo ve formě bezbožecké propagandy ve školách a ve veřejném životě — bylo příčinou katastrofálního poklesu náboženského ctění. Jsou ovšem lidé, kteří ze strachu před pronásledováním vystupují z Církve, neposílají své děti na náboženství nebo jezdí do kostela do sousedního města. Ale takoví jsou v menšině. Většinou lidé setrávají ve víře a mnozí za ni i bojují. Znájmé takové případy z vlastní zkušenosti. Uvodu některé:

Občané jedné osady si otevřeným protestem vynutili propuštění svého učeného faráře a triumfálně si ho přivleci domů.

jazyk v teorii i v praxi (Književní jezik u teorii i praxi), kde se obšírněji zmiňuje i o českých jazykových prvcích v srbochorvatštině: Poprvé se tyto vlivy objevují v díle Šimona Budinića na konci 16. století, a jsou to slova zejména z oblasti náboženské. Podruhé v 18. stol. ve slovníku Adama Patačiče. Ten často vyjadřuje pojmy, pro něž mu chybějí slova chorvatská, slovy českými. V průběhu 19. století se velmi rozvinuly kulturní styky jihoslovansko-české se silným odrazem na chorvatský slovník. Napomáhá k tomu i literatura čtená v českém originále. Autor vypočítává pro tu dobu tři velké skupiny českých slov: první vlna se objevuje po roce 1836, druhá po roce 1848 a třetí — nejsilnější — počínající rokem 1874. V tom roce vydal Bogoslav Sulek velký terminologický slovník, jehož vzorem a zčásti i pramenem byl Safarikův Německo-český slovník vědeckého názvosloví pro gymnasia a reálné školy (Praha 1853). Ve srovnání s ostatními slováckými jazyky měla jen rušitina větší vliv na chorvatštinu než čeština.

(Podle Naší řeči 1965)

Rolníci jiné obce si vymohli zrůstání záznam procesí Božího víla kolem námitky, pod hrozbou, že jinak zastaví jarní práce na cukrovce.

Jiný případ: Rodiče, kteří se měli při zápisu svých dětí do hradin náboženství podrobit tzv. « přesvědčování » a přemlouvání, aby si víc rozmyslili, dostavili se do ředitelny školy v zástupu a svou neobjednanou argumentací úplně umlčeli komunistické propagandisty.

Pro kněze, jehož kolatura se nesmírně zvěštila smrtí několika jiných kněží, je vždy pohotově soukromé auto, aby ho dopravilo do vzdálených vesnic.

V nynějších těžkých dobách byla a je víra často jednou útechou a nadějí. Mnoho lidí dříve vlašných se v této době přimklo k náboženství, a bezbožecká propaganda jen posiluje jejich odhodlání. Snad nejradostnějším jsem je mládež. Míla jsem možnost srovnávat ji s mládeží v zemi, kde nyní žiji — a je to velký rozdíl. Zde nenajdete tolik idealismu, tolik ústředního nadšení. Nikdy jsem neslyšela zděšit studenty vést tak ohavné debaty o náboženství jako v Československu. Zúčastnila jsem se mnoha takových debat — a mohu potvrdit, že ateisté z nich vycházeli poraženi.

Kostely jsou hojně navštěvovány mladými lidmi; studující mládež má dokonce svého neoficiálního patrona, sv. Tadeáše. Chlapci se nebojí ministrovat, dokonce ve vojenském uniformě. Pozoruhodný je rovněž fakt, že dokonce mnozí z mladých lidí, vychovávaných i doma, v rodině, bezbožecty nebo vlašně, nacházejí různými cestami víru v Boha a dávají se i pokřtiti.

Nyni, po sedmnácti letech zrušného boje a snahy vymýt z srdcí náboženské ctění, režim prohrává. Že si spojil porážku sám uvědomuje, toho neklamným znamením je pro nás hlavně propuštění pana kardinála Berana na svobodu. Ale nejvíce musí komunisty pálit vídomí prohry u mládeže, třebaže se režim navenok stává, jako by náboženství bylo záležitostí už jen starších lidí.

Také já jsem prožila všechny fáze tažení proti náboženství. Nepoznala jsem jinou školu než komunistickou. A píece — dnes je mi čtyřicet let a jsem věřící katolíčkou. V r. 1956, ve svých patnácti letech, jsem začala psát básně — a mnohé z nich byly výrazem mé reakce na protináboženskou propagandu. Možná jsou prosíe a neumělé svou formou, ale je v nich zachyceno hledání pravdy a dychtění po věčné Jistotě ve věku, kdy si člověk začíná uvědomovat svou existenci a hledá její smysl.

O.V.

Čeští umělci v cizině

Činnost italských malířů v českých zemích je dobře známa. Výzdoba kaple sv. Kříže na Karlštejně je jejím nejvýznačnějším svědectvím. Skoro nic se však neví o umělecké činnosti českých umělců za hranicemi vlasti. Snad právě rozptýlení po světě našich uprchlíků, kteří si rádi všimnou všeho, co má styk s naším domovem, nám pomůže odkrýt něco z této činnosti.

Ve městě Tridentu, svétoznamém svým koncilem, patřil mezi nejvýznamnější umělecké památky fresky, které zdobí věž Aquilu na hradě Del buon consiglio, kdysi sídla knížat biskupů. Kolem roku 1390 se stal biskupem Jiří Lichtenštejn z Mikulova, do té doby probošt katedrály vídeňské. Do nového působitě si přivezl různé pomocníky ze svých sídel na Moravě. Mezi jeho dvořany patřil i malíř Václav, jenž dostal za úkol spolupracovat na úpravě biskupského sídla. Není průtých dokladů, že právě on vymaloval věž, která se stala soukromým bytem biskupovým, ale styl tomu nasvědčuje. Malíř je syn své doby, která ve vědě i v umění měla mezinárodní ráz. I on se přizpůsobil novému prostředí, vstřebal prvky lombardské a vronské. Jeho styl je výběvový, hývá nazýván mezinárodní gotikou. Ale píece jen převládají prvky, které ukazují na jeho severky (středoevropský) původ — je to hlavně tendence k drastickému vyjádření a ke karikatuře. Jemné tahty štětlem pak naznačují, že byl vychován v prostředí, které se zabývalo miniaturou.

Malíř vytvořil ve věži to, co i později bylo kalendářním námětem českých malířů — šestnáct. Dvanáct obrazů znázorňuje dvanáct měsíců. Práce sedláků se na nich setkávají se zábavami pánů. Scény jsou lokalizovány v prostředí tridentenském — na nádvoří tridentického hradu se obhývá turnaj, před biskupských zámečkem na venkově se vracejí lovci. Ale jiné prvky, hlavně v životě sešlém, vyjadřují možná malířovy vzpomínky na dalekou vlast s její drsnou zinnu.

Josef Krejčí

Apoštolát modlitby

V listopadu se modlíme na úmysl, aby všichni lidé byli poslušni státních autorit podle zásad správně osvíceného svědomí; úmysl misijní: aby krása a sociální význam evangelia byly více známy mezi mohamedány.